

ÅRSRAPPORT

NASJONALT KOMPETANSESENTER FOR SØVNSYKDOMMER

SOVno

www.sovno.no

2011

Bjørn Bjorvatn
Senterleder

Janne Grønli
Senterkoordinator

BAKGRUNN

Nasjonalt Kompetansesenter for Søvnsykdommer (SOVno) ble etablert i september 2004, og er administrativt forankret under lungeavdelingen på Haukeland Universitetssykehus (fra 1.1.10).

Det er Helsedepartementet som fatter vedtak om etablering av Nasjonale kompetansesentra. SOVno skal sikre nasjonal kompetanseoppbygging og kompetansespredning innenfor søvn.

Viktige oppgaver er (se for øvrig <http://www.dep.no/hd/norsk/publ/rundskriv/042061-990017>)

- Forskning og fagutvikling innen fagfeltet. Dette innebærer både å drive forskning i egen regi, samt bidra til forskning- og fagutvikling i andre fagmiljøer for å bygge opp nasjonal kompetanse. Kompetansesenteret følger med i internasjonal fagutvikling, samt bidrar til etablering og kvalitetssikring av nasjonale faglige retningslinjer og nasjonale medisinske kvalitetsregistre innenfor fagområdet
- Undervisning innenfor eget fagområde i grunn-, videre- og etterutdanninger
- Veiledning og rådgivning på nasjonalt nivå innenfor eget fagområde, dvs. sikre spredning av kompetanse til landet for øvrig
- Bidra til å gjøre informasjon tilgjengelig på eget fagområde

Det skal ikke drives pasientbehandling ved SOVno. Slik behandling vil foregå ved allerede etablerte kliniske avdelinger/sentre/fastleger. Flere av SOVno sine medlemmer arbeider klinisk ved slike avdelinger/sentre, og behandler pasienter med alle typer søvnsykdommer. Flere hundre pasienter får utredning/behandling årlig. SOVno vil kunne være behjelpelig til å rettlede pasienter i valg av behandlingssted. Se for øvrig våre hjemmesider vedrørende dette (www.sovno.no). Fra 2011 er SOVno samlokalisert med Senter for Søvnmedisin, Helse Bergen.

ORGANISASJON

SOVno:

Bjørn Bjorvatn, leder, dr.med. (20% stilling ved SOVno); professor ved Institutt for samfunnsmedisinske fag, UiB; leder av Senter for Søvnmedisin, HUS; søvnspesialist ved Bergen søvnsenter.

Janne Grønli, koordinator, PhD. (50% stilling ved SOVno, redaktør for tidsskriftet SØVN); postdoktor ved Institutt for biologisk og medisinsk psykologi, UiB.

Eldbjørg Fiske, konsulent, PhD. (50% stilling ved SOVno); konsulent ved Senter for Søvnmedisin, HUS (i fødselspermisjon i 2011).

Ingvild Saxvig, konsulent (vikar for Fiske, 50% stilling ved SOVno); PhD-kandidat ved Universitetet i Bergen.

Nicolas Øyane, postdoktor PhD (20% stilling ved SOVno fra 1.10.10); søvnspesialist ved Bergen søvnsenter.

Elisabeth Flo, PhD-stipendiat (100% stilling, arbeidssted SOVno).

Arbeidsgruppen:

Fred Holsten, professor dr.med., Psykiatrisk Institutt, UiB; søvnspesialist ved Bergen søvnsenter.

Håvard Skeidsvoll, seksjonsoverlege, Klinisk Nevrofysiologisk avdeling, Haukeland Universitetssykehus.

Reidun Ursin, professor emer. dr.med., Institutt for biomedisin, UiB.

Inger Hilde Nordhus, professor dr. philos., Institutt for klinisk psykologi, UiB.

Ståle Pallesen, professor dr. psychol., Institutt for samfunnspsykologi, UiB.

Eli Sørensen, dr.med., overlege, barne- og ungdomspsykiatri, Helse Bergen.

Sverre Lehmann, seksjonsoverlege, lungeavdelingen, Haukeland Universitetssykehus.

Shashi Gulati, overlege, øre-nese-halsavdelingen, Haukeland Universitetssykehus.

Doktorgradsstipendiater (som veiledes av SOVno-medlemmer):

Arne Fetveit, disputerte i 2005

Jan Øystein Berle, disputerte i 2005

Janne Grønli, disputerte i 2006

Børge Sivertsen, disputerte i 2006

Siri Omvik, disputerte i 2008
Eldbjørg Fiske, disputerte i 2008
Arvid Skjerve, disputerte i 2008
Signe Dørheim, disputerte i 2009
Helge Molde, disputerte i 2009
Cecilie Schou Andreassen, disputerte i 2009
Gunn-Marit Aasvang, disputerte i 2010
Nicolas Øyane, disputerte i 2010
Linn Heidi Lunde, disputerte i 2010
Anette Harris, disputerte i 2011
Siri Waage, disputerte i 2011
Geir Scott Brunborg, disputerte i 2011
Helga Myrseth, disputerte i 2011
Asgeir Mamen, disputerte i 2011
Siri Nome
Anders Hovland
Yngvild Sørebo Danielsen
Ingvild Saxvig
Ane Wilhelmsen-Langeland
Minna Hynninen
Harald Hrubos-Strøm
Hedvig Fosse
Jelena Mrdalj
Ingvild Saksvik
Elisabeth Flo
Tone Brit Hortemo Østhus
Valjbona Preljevic
Anne Marie Kinn Rød
Rune Mentzoni
Iris Steine
Eirunn Thun
Mona Berthelsen
Iselin Reknes
Tone Blågestad
Trygve Jonassen

Nasjonal referansegruppe:

Trond Sand, professor dr.med., NTNU, Trondheim, Helse Midt-Norge

Michaela Dreez Gjerstad, overlege, PhD, Stavanger Universitetssykehus.

Per Monstad, overlege, Sørlandet Sykehus Kristiansand, Helse Sør-Øst

Hanne Berdal, overlege, Lovisenberg Diakonale Sykehus, Helse Sør-Øst

Trond Bratlid, overlege, Universitetssykehuset Nord-Norge, Helse Nord-Norge

Margaret Sandøy Ramberg, leder, Foreningen for søvnsykdommer, Oslo

REGNSKAP 2011

Nasjonalt Kompetansesenter for Søvn sykdommer, SOVno Kostnadssted 130241

Inntekter

Tilskudd 2011	1.365.000
Tilskudd fra Helse Bergen	200.000
Belønningsmidler Øyane	75.000
Inntekter SØVN	74.255
Sum driftsinntekter	1.714.255

Utgifter

Lønn BB, JG, EF/IWS, NØ inkl lønnsrefusjon	1.046.000
Møtegodtgjørelse, medlemmer	124.100
Deltagelse Nordisk søvnkongress	88.300
Møte med referansegruppen	8.000
Årets søvnforsker Ståle Pallesen	10.000
Diverse driftsutgifter	23.000
SØVN, nr 4, 5 og 6	132.000
Lyskasser	46.000
Sum driftsutgifter	1.477.400

BALANSE **236.855**

Helse Vest prosjekt 911540
Kostnadssted 310016

Inntekter

Tilskudd 2011	725.000
Overført fra 2010	181.680
Sum	906.680

Utgifter

Lønn, stipendiat Elisabeth Flo	492.000
Div. driftsutgifter	33.097
Nordisk søvnkongress	12.475
Møte med ref. gruppen	19.418
Årets publikasjon	10.000
Hederspris Reidun Ursin	10.000
SØVN nr 5 og 6	18.155
Faglitteratur	8.843
Aktigrafer	206.415
Interaktiv nettside	9.375
Sum	819.778

Balanse **86.902**

AKTIVITETER

Forskning:

Det er stor forskningsaktivitet, med en rekke publikasjoner og pågående forskningsprosjekter. SOVno publiserer vitenskapelige arbeider innen mange ulike fagområder, som spenner fra forskning innen basalfagene, kliniske studier, epidemiologisk forskning og forskning av translasjonell karakter. Det gis veiledning på doktorgrads-, mastergrads- og bachelorgradsnivå. Fem PhD-kandidater med veiledning av SOVno-medlemmer disputerte i 2011. To av disse doktorgradene var innen søvnfeltet, mens de tre andre omhandlet tilgrensete fagfelt. Rundt 20 doktorgradskandidater er under veiledning av SOVno sine medlemmer. Flere mastergradsstudenter, medisinstudenter (sær oppgaver) og psykologistudenter (hoved-, bachelor- og semesteroppgaver) er under veiledning av SOVno medlemmer. Det avholdes månedlige forskningsmøter for alle forskningsinteresserte.

Nasjonalt Kompetansesenter for Søvn sykdommer fikk graderingen "Very Good" i NFRs evaluering i 2011.

Utdanning av helsepersonell:

Det undervises i grunn-, videre- og etterutdanning. Flere av SOVno sine medlemmer har stillinger ved Universitetet i Bergen, og er involvert i den vanlige undervisningen ved UiB. Det er holdt foredrag både nasjonalt og internasjonalt. SOVno har gitt en rekke råd i forbindelse med henvendelser fra leger og annet helsepersonell. SOVno har gitt ut Tidsskriftet "SØVN" to ganger årlig siden 2009. SØVN-tidsskriftet er et viktig formidlingsorgan for helsepersonell og forskere som er interessert i søvn og søvn sykdommer. Tidsskriftet gis ut gratis, og formidles også til media og helsemyndigheter. SOVno utga tre brosjyrer om søvn og behandling av søvnproblemer i 2007. Disse formidles gratis til helsepersonell over hele landet, og har blitt populære brosjyrer på legekontorer og sykehusavdelinger. Brosjyrene og SØVN-tidsskriftet kan bestilles via nettsidene våre. Det ble avholdt et to-dagers kurs for sykehusleger, "Søvnrelaterte sykdommer. Utredning og behandling" i oktober 2011. Rundt 20 leger deltok på kurset. Det ble avholdt et to-dagers kurs for allmennleger/psykiatere/annet helsepersonell, "Søvnproblemer og vinterdepresjoner. Utredning og behandling" i november 2011. I alt 43 deltok på dette kurset. Det ble avholdt et to-dagers kurs for psykologer om søvnmedisin i november 2011 hvor 11 deltok. To to-dagers kurs (et avansert og et grunnleggende kurs) om polysomnografi (PSG)-skåring av søvn og søvnrelaterte hendelser for helsepersonell og forskere som jobber med søvnmedisin og søvnforskning ble også avholdt, med til sammen 18 deltakere. Det har i tillegg blitt undervist om søvn og søvnrelaterte sykdommer på en rekke mindre kurs rundt om i landet.

Undervisning av pasienter og pårørende:

Formidling skjer gjennom foredragsvirksomhet, avisintervjuer, TV, radio etc. SOVno sine medlemmer er veldig aktive formidlere gjennom intervjuer i media. Formidling til publikum skjer også gjennom direkte kontakt med kompetansesenteret på telefon eller gjennom søvn sidene til SOVno (www.sovno.no), og gjennom brosjyrene SOVno har gitt ut. SOVno sine medlemmer har besvart en rekke henvendelser fra pasienter og pårørende

over telefon og e-post. Hjemmesidene våre er svært godt besøkt, og data mottatt fra kommunikasjonsavdelingen viser at våre sider er blant de hyppigst besøkte i Helse Bergen, og at antall besøkende øker; 8464 treff i 2008, 9460 treff i 2009, og 15722 treff i 2011. I 2011 var vi kun bak kvinneklinikken og barneklinikken i antall treff. På grunn av omlegging av nettsidene for Helse Bergen har vi ikke tilgang på antall treff fra 2010. Senterleder Bjørn Bjorvatn utga i 2007 bok beregnet på alle som sover dårlig. Tittelen er "Bedre søvn. En håndbok for deg som sover dårlig", og boken er gitt ut på forlaget Vigmostad & Bjørke. Rundt 3800 bøker er solgt per desember 2011.

Følgende forskningsmøter ble avholdt i 2011:

- Januar 20.   Anette Harris
Adapsjon og helse i ekstreme og isolerte miljø
- Mars 17.   Bjørn Bjorvatn
Ikke-medikamentell behandling av insomni
- April 28.   Linda Bakken
Søvn hos hjerneslagspasienter
- Mai 19.   Elisabeth Flo
Søvn blant sykepleiere i ulik arbeidstidordning
- Juni 16.   Jan Arthur Kvamme
Søvn og overvekt, European Sleep Apnea Database (ESAD)
- August 25.   Thomas Berge
Pasientveiledning ved bruk av CPAP – blir apparatene brukt?
- September 22.   Siri Waage
Shift work, sleep and health in the petroleum offshore industry
- Oktober 13.   Ingvild Berg Saksvik
Individual, lifestyle and situational factors related to shift work tolerance and adaptation to shift work among nurses and offshore workers
- November 17.   Jelena Mrdalj
Tidlig og sent livsstress hos rotte; implikasjoner for søvn, døgnrytmer og hjernefunksjon
- Desember 15.   Harald Aurlien
SCORE (Standardized Computerbased Organised Reporting of EEG)

SOVno medlemmenes CV-er for 2011:

Bjørn Bjorvatn

Artikler:

1. Pallesen S, Saxvig IW, Molde H, Sørensen E, Wilhelmsen-Langeland A, Bjorvatn B. Brief report: Behaviorally induced insufficient sleep syndrome in older adolescents. Prevalence and correlates. *Journal of Adolescence* 2011; 34: 391-395. PMID: 20303581.
2. Bjorvatn B. Behandling av søvnproblemer med melatonin. Nasjonalt Kompetansesenter for søvnsykdommer. 2011. www.sovno.no.
3. Bjorvatn B. Insomni. Nasjonalt Kompetansesenter for søvnsykdommer. 2011. www.sovno.no.
4. Bjorvatn B. Undervisning og veiledning innen søvnmedisin. *Søvn* 2011, 3(1); 4.
5. Saksvik IB, Bjorvatn B, Hetland H, Sandal GM, Pallesen S. Individual differences in tolerance to shift work – a systematic review. *Sleep Medicine Reviews* 2011; 15: 221-235. PMID: 20851006.
6. Brunborg GS, Mentzoni RA, Molde H, Myrseth H, Skouverøe KJM, Bjorvatn B, Pallesen S. The relationship between media use in the bedroom, sleep habits and symptoms of insomnia. *Journal Sleep Research* 2011; 20: 569-575. PMID: 21324013.
7. Natvik S, Bjorvatn B, Moen BE, Magerøy N, Sivertsen B, Pallesen S. Personality factors related to shift work tolerance in two- and three-shift workers. *Applied Ergonomics* 2011; 42: 719-724. PMID: 21172694.
8. Flo E, Magerøy N, Moen BE, Pallesen S, Bjorvatn B. Nattarbeid gir helseproblemer. *Sykepleien* 2011; 13: 70-72.
9. Bjorvatn B. Hypersomnier. Nasjonalt Kompetansesenter for søvnsykdommer. 2011. www.sovno.no.
10. Bjorvatn B. Parasomnier. Nasjonalt Kompetansesenter for søvnsykdommer. 2011. www.sovno.no.
11. Bjorvatn B. Døgnrytmeforstyrrelser. Nasjonalt Kompetansesenter for søvnsykdommer. 2011. www.sovno.no.
12. Steine IM, Harvey AG, Krystal JH, Milde AM, Grønli J, Bjorvatn B, Nordhus IH, Eid J, Pallesen S. Sleep disturbances in sexual abuse victims: A systematic review. *Sleep Medicine Reviews*, in press. PMID: 21600813.

13. Saksvik IB, Bjorvatn B, Harvey AG, Waage S, Harris A, Pallesen S. Adaptation and readaptation to different shift work schedules measured with sleep diary and actigraphy. *Journal of Occupational Health Psychology* 2011; 16: 331-344. PMID: 21728439.
14. Bjorvatn B. Svineinfluensavaksine og utvikling av narkolepsi. *Søvn* 2011, 3(2); 4.
15. Bjorvatn B, Fiske E, Pallesen S. A self-help book is better than sleep hygiene advice for insomnia. A randomized controlled comparative study. *Scand J Psychology* 2011; 52: 580-585. PMID: 21790620.
16. Osland T, Bjorvatn B, Steen VM, Pallesen S. Association study of a VNTR polymorphism in the clock gene PERIOD3 and chronotype in Norwegian university students. *Chronobiology International*, 2011; 28: 764-770. PMID: 21919721.
17. Bjorvatn B, Pallesen S. Irregular sleep-wake type. I: *Encyclopedia of Sleep* (ed: Clete Kushida), Elsevier, USA. In press.
18. Thun E, Pallesen S, Osland T, Steen VM, Bjorvatn B, Sivertsen B, Johansen T, Lilleholt TH, Udnes I, Nordhus IH. An actigraphic validation study of seven morningness-eveningness inventories. *European Psychologist* 2011 in press.
19. Vedaø Ø, Saxvig I, Wilhelmsen-Langeland A, Bjorvatn B, Pallesen S. School start time, sleepiness and functioning in Norwegian adolescents. *Scandinavian Journal of Educational Research* 2011 in press.
20. Holsten F, Bjorvatn B. *Søvnforstyrrelser ved bipolare lidelser. I: Bipolare lidelser.* Fagbokforlaget, 2011 in press.
21. Bjorvatn B. *Søvn sykdommer. Moderne utredning og behandling.* Fagbokforlaget 2012. 251 sider. ISBN: 978-82-450-1150-0.
22. Waage S, Harris A, Pallesen S, Saksvik I, Moen BE, Bjorvatn B. Subjective and objective sleepiness among oil rig workers during three different shift schedules. *Sleep Medicine*, in press. PMID: 22033116.
23. Schreuder JA, Roelen CA, Groothoff JW, van der Klink JJ, Magerøy N, Pallesen S, Bjorvatn B, Moen BE. Coping styles relate to the health and work environment of Norwegian and Dutch hospital nurses: a comparative study. *Nursing Outlook*, in press. PMID: 21684564
24. Bjorvatn B, Holsten F. *Søvnforstyrrelser. I: Klinisk psykiatri.* Fagbokforlaget, 2011, in press.
25. Steine IM, Krystal JH, Nordhus IH, Bjorvatn B, Harvey AG, Eid J, Grønli J, Pallesen

- S. Insomnia, nightmare frequency, and nightmare distress in victims of sexual abuse: The role of social support and abuse characteristics. *Journal of Interpersonal Violence*, in press.
26. Saxvig IW, Pallesen S, Wilhelmsen-Langeland A, Molde H, Bjorvatn B. The prevalence and correlates of delayed sleep phase in high school students. *Sleep Medicine*, in press. PMID: 22153780.
27. Friberg O, Bjorvatn B, Amponsah B, Pallesen S. Associations between seasonal variations in daylength (photoperiod), sleep timing, sleep quality and mood: A comparison between Ghana (5°) and Norway (69°). *Journal of Sleep Research*, in press. PMID: 22074234.
28. Saksvik IB, Bjorvatn B, Hetland H, Sandal GM, Moen B, Magerøy N, Harvey A, Costa G, Pallesen S. Personality factors predicting longitudinal changes in shift work tolerance among rotating shift working nurses. *Work and Stress*, In press.
29. Bjorvatn B, Fetveit A. Søvn og søvnforstyrrelser. I: *Allmenntmedisin*. Gyldendal Akademisk, 2012, in press.

Abstrakter:

Myrseth H, Brunborg GS, Mentzoni R, Pallesen S, Molde H, Skouverøe KJM, Bjorvatn B. Results from a national representative study on problematic video game use in Norway. EARLI konferansen i Exeter, 2011.

Mrdalj J, Pallesen S, Milde AM, Jellestad FK, Murison R, Ursin R, Bjorvatn B, Grønli J. Early and later life stress leads to a lower brain activity during sleep and wakefulness in rats. 24th Norwegian Research Council Conference, Hafjell, 2011.

Mrdalj J, Pallesen S, Milde AM, Jellestad FK, Murison R, Bjorvatn B, Grønli J. Chronic mild stress potentiates a lower brain activity during sleep and wakefulness in rats exposed to long maternal separation. 15. europeiske konferansen i utviklingspsykologi, Bergen 2011.

Grønli J, Murison R, Milde AM, Jellestad FK, Ursin R, Pallesen S, Bjorvatn B and Mrdalj J. Early and later life stress in rats alters body temperature rhythm and induces depression-like symptoms. 15. europeiske konferansen i utviklingspsykologi, Bergen 2011.

Monsen LØ, Bjorvatn B, Lehmann S. Kvalitetsregister for søvn sykdommer. Kvalitetsregisterkonferansen, Haukeland sjukehus, april, 2011.

Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Shift work disorder in nurses. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.

Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Systematic study of insomnia symptoms in relation to work schedule. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.

Bjorvatn B, Fiske E, Pallesen S. A randomized controlled trial comparing a self-help book with sleep hygiene advice against insomnia. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.

Bjorvatn B. Cognitive behavioural therapy for insomnia (CBTi). The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.

Wilhelmsen-Langeland A, Dundas I, Saxvig IW, Pallesen S, Bjorvatn B. Am I just a lazy slacker? A qualitative study of Delayed Sleep Phase Syndrome. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.

Saxvig IW, Pallesen S, Wilhelmsen-Langeland A, Molde H, Bjorvatn B. Prevalence and correlates of delayed sleep phase in Norwegian high school students. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.

Saksvik IB, Bjorvatn B, Hetland H, Sandal GM, Moen B, Magerøy N, Harvey AG, Pallesen S. Personality factors predicting shift work tolerance among rotating shift working nurses. A one-year follow up study. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.

Øyane NMF, Pallesen S, Bjorvatn B. How does night work affect depression, anxiety, fatigue, sleepiness, and sleep in a population of nurses in Norway? The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.

Waage S, Harris A, Pallesen S, Saksvik IB, Moen BE, Bjorvatn B. Subjective and objective sleepiness among oil rig workers during three different shift work schedules. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.

Steine IM, Krystal JH, Nordhus IH, Bjorvatn B, Harvey AG, Eid J, Grønli J, Pallesen S. Insomnia, nightmare frequency, and nightmare distress in victims of sexual abuse: the role of abuse characteristics and perceived social support. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.

Saksvik IB, Bjorvatn B, Harvey AG, Waage S, Harris A, Pallesen S. Adaptation and readaptation to different shift work schedules measured with sleep diary and actigraphy. 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.

Saksvik IB, Bjorvatn B, Hetland H, Sandal GM, Moen B, Magerøy N, Harvey AG, Pallesen S. A longitudinal study of personality factors predicting fatigue, sleepiness, anxiety and depression among rotating shift working nurses. 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.

Flo E, Bjorvatn B, Magerøy N, Moen BE, Pallesen S. Bergen Shift Work Sleep Questionnaire: a new and comprehensive measurement of shift work related sleep disturbances. 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.

Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Shift work disorder – operationalization, prevalence and related health outcome in nurses. 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.

Harris A, Waage S, Ursin H, Hansen ÅM, Bjorvatn B, Eriksen HR. Cortisol, reaction time test and health among offshore shift workers. 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.

Waage S, Harris A, Pallesen S, Saksvik IB, Moen BE, Bjorvatn B. Subjective and objective measures of sleepiness during three different shift work schedules in offshore oil rig workers. 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.

Buchvold H, Pallesen S, Magerøy N, Bjorvatn B. Night work among nurses: Effects on BMI, smoking, alcohol, caffeine and exercise. 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.

Bjorvatn B. Shift work disorder – present state and countermeasures. 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.

Bjorvatn B, Fiske E, Pallesen S. Is a self-help book better than sleep hygiene advice? A randomized controlled trial of insomniacs. WASM2011, Quebec, Canada.

Bjorvatn B. Shift work disorder. WASM2011, Quebec, Canada.

Mrdalj J, Pallesen S, Milde AM, Jellestad FK, Murison R, Ursin R, Bjorvatn B, Grønli J. Lower brain activity during sleep and wakefulness; induced by exposure to long maternal separation and chronic mild stress in rats. WFSRS, Kyoto, Japan 2011.

Undervisning og veiledning:

Undervisningstimer:

Grunnutdanning for helsepersonell: 25 timer egen region/0 andre regioner

Videreutdanning for helsepersonell: 36 timer egen region/31 timer andre regioner

Etterutdanning for helsepersonell: 36 timer egen region/31 timer andre regioner

Kurs:

Febr 2011: 2 x 3 t om søvn, skiftarbeid og helse for skiftarbeidere i Porsgrunn.

Mars 2011: 6 t foredrag om søvn og søvnsykdommer, BUP Porsgrunn (VEU)

Sept 2011: 2 t om søvn, skiftarbeid og helse for skiftarbeidere, Ålesund (Medi3).

- Okt 2011: Kursleder og 4 forelesninger om søvnmedisin, todagerskurs for sykehusleger, Bergen (VEU)
- Nov 2011: Kursleder og 8 forelesninger om 'Kartlegging og behandling av søvnsykdommer', todagerskurs for psykologer, Oslo
- Nov 2011: Kursleder og 8 forelesninger om 'Søvnproblemer og vinterdepresjoner. Utredning og behandling', todagerskurs i Bergen (VEU)
- Des 2011: Kursleder og 6 forelesninger om søvnproblemer blant ungdom og unge voksne, Solli DPS, (VEU)
- Des 2011: 3 t om søvn, skiftarbeid og helse for skiftarbeidere i Oslo (Confex).

Konferanse:

- 1 symposiumforedrag (om CBTi, invitert) og 1 posterpresentasjon og ialt 10 abstracts ved 14. Nordiske søvnkonferanse, Reykjavik, Island.
- 1 symposiumforedrag på satelittsymposiet "The sleepy brain", Stockholm, Sverige.
- 1 symposiumforedrag + chair og 1 oral presentation ved 4rd International Congress on Sleep Medicine (WASM), Quebec, Canada.

Seminar:

- Jan 2011: 3 x 30 min foredrag (visjoner, sovno, insomni, døgnrytmeforstyrrelser, parasomnier) ved kick-off møte for Senter for Søvnmedisin på Solstrand
- Febr 2011: 1 t foredrag om melatoninbehandling, Nycomed update (Nycomed)
- Mars 2011: 1 t foredrag om CBTi og selvhjelpsboken, SOVno
- Mars 2011: 20 min foredrag om Senter for Søvnmedisin for hjerte-lungeleger, Haukeland
- Mars 2011: 1 t om insomni på Verdens søvndag, Studentsenteret, Bergen.
- April 2011: 1 t foredrag om selvhjelpsboken for ALFO, Uib
- April 2011: 2 t om søvn i videreutdanning av lungesykepleiere, Bergen.
- Mai 2011: 30 min foredrag om søvnsykdommer og Senter for Søvnmedisin (Resmed)
- Mai 2011: 3 t seminar/foredrag om søvn og søvnsykdommer, Univ i Tromsø
- Mai 2011: 15 min presentasjon av søvnsykdommer, off. åpning Senter for Søvnmedisin
- Okt 2011: 1 t foredrag om søvnrelaterte bevegelsesforstyrrelser, psykologisk fakultet.
- Okt 2011: 1 t om behandling av insomni, Göteborg, Sverige.
- Nov 2011: 1 t om søvn og døgnrytme for idrettstrenere, Olympiatoppen Vest, Bergen.

Mediaoppslag:

- 3.1.11: Dagbladet om bruk av sovemidler.
- 5.1.11: Avisa Nordland (an.no) om søvnproblemer etter ferier.
- 22.1.11: Dagbladet om lys på kveldstid og melatonin.
- Jan 2011: Boots-apotekenes magasin om viktigheten av nok søvn.
- 25.1.11: BT om konsekvenser av lite søvn.
- 2.2.11: NRK radio Møre og Romsdal om ungdommer og søvn.

- 7.2.11: Dagbladet om ulike hjelpemidler for søvnvansker.
- 17.2.11: Kvinneguiden.no om søvnparalyse www.kvinneguiden.no/artikler/vaaken-men-paralysert/89356
- 7.3.11: Klikk.no om mørketiden
www.klikk.no/helse/dinkropp/velvare/article655604.ece
- 8.3.11: BT.no om Senter for Søvnmedisin (tekst og video)
www.bt.no/nyheter/lokalt/Unikt-senter-for-soevnmedisin-aapnet-1268123.html
- 8.3+9.3.11: BA.no om Senter for Søvnmedisin www.ba.no/nyheter/article5520395.ece
- 15.3.11: TV2nyhetene.no om powernaps
www.tv2nyhetene.no/innenriks/helse/mener-du-har-godt-av-en-powernap-3442576.html
- 17.3.11: Bt.no om trening om natten. www.bt.no/sprek/Bygger-droemmekroppen-om-natten-1272849.html
- 23.3.11: NRK radio om søvn, drømmer og andre parasomnier.
- 24.3.11: NRK radio om søvnendringer gjennom livet.
- 25.3.11: NRK radio om søvnproblemer.
- 26.3.11: VG om sommertid.
- 26.3.11: Radio Norge om sommertid.
- 5.4.11: Radio Nova om tretthet om morgenen og vekkerklokker.
- 5.5.11: Dagbladet om høneblunder.
- 14.5.11: Aftenposten om lite søvn.
- Mai 2011: Hospitalet om SOVno og Senter for Søvnmedisin.
- 24.5.11: Byavisen om søvn og senter for søvnmedisin.
- 31.5.11: P4 om åpningen av Senter for Søvnmedisin.
- 1.6.11: BT sistesideintervju om åpningen av Senter for Søvnmedisin.
- 21.6.11: BA om lange byrådsmøter og søvnighet.
- Juni 11: ResMed Nytt nr 1 om Senter for Søvnmedisin
- 23.6.11: Vestlandsrevyen (TV Hordaland) om søvn blant ungdom.
- 24.6.11: Aftenposten.no om lite søvn og tretthet
www.aftenposten.no/jobb/article4154805.ece
- 27.6.11: Vestlandsrevyen (TV Hordaland) om skiftarbeidslidelse blant sykepleiere.
- 1.7.11: Bladet 'Alt for damene' om søvn og søvnproblemer.
- 4.7.11: Dagbladet om søvn om sommeren.
- 9.7.11: Avisen Øy om søvn og våkenhet.
- 15.7.11: Dagbladet om irriterende atferd under søvn
www.dagbladet.no/2011/07/15/tema/sovn/samliv/sovnvansker/helse/17319927/
- 20.7.11: Klikk.no om søvnproblemer
www.klikk.no/helse/dinkropp/velvare/article690693.ece
- 20.7.11: Dinside.no om søvn om sommeren www.dinside.no/872754/sommerens-heteste-sovntips
- 21.7.11: ABCnyheter.no om melatonin og ungdom
www.abcnyheter.no/nyheter/Helse/110721/ungdom-far-sovemiddel-klare-skolen
- 4.8.11: Norgesglasset, P1 om snuing av døgnrytmen etter ferien.

- 4.8.11: Dagbladet om søvn og søvnproblemer.
 11.8.11: Nrk.no om søvn blant kvinner www.nrk.no/helse-forbruk-og-livsstil/1.7746174
 3.9.11: Dagbladet om studien av selvhjelpsboken.
 7/2011 (sept): Mat & Helse om den livsviktige søvnen.
 8.9.11: VG om søvn og søvnbehandling.
 23.9.11: Kvinneguiden.no om sexsomni.
www.kvinneguiden.no/artikler/sex_i_sovne/101925
 26.9.11: Helseguiden, bilag i Bedre Helse, om drømmer.
 30.9.11: Stavanger Aftenblad om vinterdepresjon.
 6.10.11: Kvinneguiden.no om søvnråd.
kvinneguiden.no/artikler/sover_du_daarlig/102329
 18.10.11: Dagbladet om dårlig søvn og demenssymptomer.
 20.10.11: Bladet Sykepleien om søvn og søvnsykdommer.
 22.10.11: VG om sexsomnia.
 26.10.11: Dagbladet om insomni og hjerteinfarkt.
 30.10.11: TV2 Nyhetskanalen om overgang fra sommertid.
 31.10.11: Trenings- og helsebladet Fit Living om søvn og trening.
 12.11.11: Klikk.no om lysterapi via ørene
klikk.no/helse/dinkropp/velvare/article706305.ece
 14.11.11: Dagbladet om søvn og overskudd om dagen.
 14.11.11: NRK1 Førkveld (TV) om B-samfunnet og døgnrytmer.
 Nr. 8-11: Bedre Helse om rastløse føtter.
 19.11.11: BTMagasinet og Adresseavisen om vinterdepresjon.
 1.12.11: Klikk.no/Norsk Ukeblad om 5 tegn på lite søvn.
 7.12.12: Foreldre og Barn om søvnmangel og mobbing.
 Nr. 4, 2011: Legekunsten om økt interesse for søvnproblemer.
 22.12.11: Dagbladet om søvn blant eldre.
 26.12.11: Dagbladet.no om drømmer.

Kongresser:

14. Nordiske søvnkonferanse, Reykjavik, Island.
 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm, Sverige.
 4rd International Congress on Sleep Medicine (WASM), Quebec, Canada.

Veiledning:

Hovedveileder for Siri Waage. Disputerte 30.9.11 med avhandlingen 'Shift work, sleep and health in the petroleum offshore industry', Institutt for samfunnsmedisinske fag, UiB.

Medveileder for Anette Harris. Disputerte 7.6.11 med avhandlingen 'Adaptation and health in extreme and isolated environments. From 78°N to 75°S', Psykologisk Fakultet, UiB.

Hovedveileder for Ingvild Saxvig på et doktorgradsprosjekt om søvn blant ungdommer, og effekt av behandling. Hun startet i 2006. Finansiering fra 2007 fra Uib.

Hovedveileder for Ane Wilhelmsen på et doktorgradsprosjekt om forsinket søvnfasesyndrom. Hun startet i 2007. Finansiering fra NFR (Nevronor).

Hovedveileder (50%) for Elisabeth Flo på et doktorgradsprosjekt om søvn, skiftarbeid og helse hos sykepleiere. Hun startet i 2010. Finansierte av Helse Vest.

Hovedveileder for Hogne Buchvold på et doktorgradsprosjekt om skiftarbeid blant sykepleiere. Han startet i 2010. Uten finansiering foreløpig.

Medveileder for Ingvild Saksvik på doktorgradsprosjekt om søvn og helse ved skiftarbeid. Finansierte av midler fra Petromaks (NFR). Hun startet i 2008. Avhandlingen innlevert desember 2011.

Medveileder for Eirunn Thun på doktorgradsprosjekt om skiftarbeid blant sykepleiere. Finansierte av midler fra Psykologisk Fakultet. Hun startet i 2011.

Veiledning av medisinerstudenter som holder på med særøppgaver innen søvn: Liv Jorunn Høllesli og Elisabet Ommedal innleverte sin oppgave 'Søvn, skiftarbeid og helse blant sjukepleiarar i Noreg' i 2011.

Hovedveileder for Hilde Haugland om sovemiddelbruk i Norge.

Annen aktivitet:

Leder av Nasjonalt Kompetansesenter for søvnsykdommer (www.sovno.no), lokalisert til lungeavdelingen, Haukeland Universitetssjukehus.

Leder av Senter for Søvnmedisin, lungeavdelingen, Haukeland Universitetssjukehus.

Leder av et stort longitudinelt forskningsprosjekt om 'søvn, skiftarbeid og helse blant sykepleiere'.

Leder av et stort longitudinelt forskningsprosjekt om 'søvn, skiftarbeid og helse blant oljearbeidere'.

Ansvarlig for søvnkapitlene i Norsk Elektronisk Legehåndbok.

Medlem av Editorial board i SLEEP (Journal of sleep and sleep disorders research)

Medlem av scientific committee, 20th International Symposium on Shift Work and Working Time, 2011, Stockholm, Sverige.

Medlem av scientific committee, 4th International World Sleep Congress, 2011, Quebec, Canada.

Startet, og jobber ved Bergen søvnsenter (fra 1996). Behandler pasienter med alle typer av søvnproblemer.

Kåret til Årets (2010) forskningsformidler ved Medisinsk-odontologisk fakultet, Uib.

Pågående forskningsprosjekter:

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.

Tittel: Skiftarbeid offshore – effekter på søvn og helse.

Ansvarlig institusjon: Uib.

Oppstartsår: 2005.

Forventet prosjektlutt: 2018.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.

Tittel: Svingskift på Oseberg C.

Ansvarlig institusjon: Unifob/Uib.

Oppstartsår: 2007.

Forventet prosjektlutt: 2011.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.

Tittel: Døgnrytmeproblemer hos ungdom.

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.

Oppstartsår: 2007.

Forventet prosjektlutt: 2012.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.

Tittel: Forsinket søvnfasesyndrom. Kvalitativ undersøkelse.

Ansvarlig institusjon: NFR/Uib.

Oppstartsår: 2007.

Forventet prosjektlutt: 2012.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.

Tittel: Søvn, skiftarbeid og helse blant sykepleiere på sykehus.

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.

Oppstartsår: 2007.

Forventet prosjektlutt: 2017.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.

Tittel: Kunnskap om søvn blant leger.

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.

Oppstartsår: 2004.

Forventet prosjektlutt: 2012.

Prosjektleder: Arne Fetveit.
Tittel: Epidemiologisk undersøkelse av søvnproblemer. Tromsø-undersøkelsen.
Ansvarlig institusjon: Uio.
Oppstartsår: 2006.
Forventet prosjektslutt: 2014.

Prosjektleder: Guri Rørtveit.
Tittel: Søvnighet og tretthet etter giardia-infeksjon.
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.
Oppstartsår: 2007.
Forventet prosjektslutt: 2012.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Søvn og helse ved ekstreme skiftordninger.
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.
Oppstartsår: 2007.
Forventet prosjektslutt: 2012.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Effekt av selvhjelpsbok mot insomni.
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.
Oppstartsår: 2008.
Forventet prosjektslutt: 2012.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn/Ståle Pallesen.
Tittel: Validering av Bergen Shift Work Sleep Questionnaire.
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen.
Oppstartsår: 2010.
Forventet prosjektslutt: 2012.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Effekt av skiftarbeid på BMI og andre livsstilsparametre.
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.
Oppstartsår: 2010.
Forventet prosjektslutt: 2012.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Søvn og ADHD.
Ansvarlig institusjon: Uib.
Oppstartsår: 2010.
Forventet prosjektslutt: 2012.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Prevalens av søvnapne, insomni og søvnighet i befolkningen.
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.
Oppstartsår: 2010.

Forventet prosjektslutt: 2012.

Prosjektleder: Signe Dørheim.

Tittel: Søvn og depresjon i svangerskap og barsel.

Ansvarlig institusjon: Helse Vest.

Oppstartsår: 2010.

Forventet prosjektslutt: 2013.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn/Steinar Hunskaar.

Tittel: Sammenheng mellom søvnproblemer og urinveisproblemer.

Ansvarlig institusjon: Uib.

Oppstartsår: 2012.

Forventet prosjektslutt: 2015.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.

Tittel: Sovemiddelbruk i Norge. Utvikling over tid.

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.

Oppstartsår: 2011.

Forventet prosjektslutt: 2015.

Prosjektleder: Ståle Pallesen/Bjørn Bjorvatn.

Tittel: Skiftarbeidstoleranse og genetik.

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.

Oppstartsår: 2011.

Forventet prosjektslutt: 2015.

Eldbjørg Fiske

Artiklar:

Bjorvatn B, Fiske E, Pallesen S. A self-help book is better than sleep hygiene advice for insomnia. A randomized controlled comparative study. Scand J Psychology 2011; 52: 580-585. PMID: 21790620.

Abstrakt:

Bjorvatn B, Fiske E, Pallesen S. A randomized controlled trial comparing a self-help book with sleep hygiene advice against insomnia. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.

Bjorvatn B, Fiske E, Pallesen S. Is a self-help book better than sleep hygiene advice? A randomized controlled trial of insomniacs. WASM2011, Quebec, Canada.

Medieoppslag:

3.9.11: Dagbladet i samband med studie på sjølvhjelpsbok mot søvnproblem.

Annan aktivitet:

Konsulent ved Nasjonalt Kompetansesenter for Søvn sykdommer (www.sovno.no), lokalisert til lungeavdelinga, Haukeland Universitetssjukehus.

Konsulent ved Senter for Søvnmedisin, lungeavdelinga, Haukeland Universitetssjukehus.

Prosjektmedarbeidar på forskningsprosjektet 'søvn, skiftarbeid og helse blant oljearbeidere'.

Pågåande forskingsprosjekt:

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.

Tittel: Skiftarbeid offshore – effekter på søvn og helse.

Ansvarlig institusjon: Uib.

Oppstartsår: 2005.

Forventet prosjektslutt: 2018.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.

Tittel: Effekt av selvhjelpsbok mot insomni.

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.

Oppstartsår: 2008.

Forventet prosjektslutt: 2012.

Elisabeth Flo

Artikler:

Flo E, Steine I, Blågstad T, Grønli J, Pallesen S, Portas CM. Transient changes in frontal alpha asymmetry as a measure of emotional and physical distress during sleep. *Brain Research*. 2011;1367:234-49.

Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Bjorvatn B. Skiftarbeid - Nattarbeid gir helseproblemer. *Sykepleien*. 2011;99(13):70-2

Abstrakter:

Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Shift work disorder in nurses. (*The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.*)

Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Systematic study of insomnia symptoms in relation to work schedule. (*The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.*)

Flo E, Bjorvatn B, Magerøy N, Moen BE, Pallesen S. Bergen Shift Work Sleep Questionnaire: a new and comprehensive measurement of shift work related sleep disturbances. (*20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.*)

Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Shift work disorder – operationalization, prevalence and related health outcome in nurses. (*20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.*)

Undervisnings- og informasjonsvirksomhet:

Fagmøter:

1 Muntlig presentasjon ved Forskningsmøte arrangert av Nasjonalt kompetansesenter for søvnsykdommer, 19. mai 2011.

Kongresser:

1 Muntlig presentasjon ved 14th Nordic Sleep Conference, Reykjavik, Iceland May 4.-7. 2011

1 Posterpresentasjon ved 14th Nordic Sleep Conference, Reykjavik, Iceland May 4.-7. 2011

1 Muntlig presentasjon ved 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, 28.6-1.7, 2011

1 Posterpresentasjon ved 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, 28.6-1.7, 2011

1 prosjektpresentasjon, Skiftarbeidskonferanse, Stockholm 2.7, 2011.

Annen aktivitet:

Representant: Programkomiteen for CDPs forskerskole

Pågående forskningsprosjekter:

Stipend: Elisabeth Flo

Tittel: Spørreundersøkelsen om skiftarbeid søvn og helse blant sykepleiere

Prosjektnummer 911540

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.

Oppstartsår: 2010.

Forventet prosjektslutt: 2012.

Janne Grønli

Artikler:

Flo E, Grønli J, Pallesen S, Blågstad T, Steine I, and Portas CM. "Transient changes in Frontal Alpha asymmetry as a measure of distress during sleep", *Brain Research. Brain Res.* 2011 Jan 7;1367:234-49. Nivå 1 PMID:20888803

Steine IM, Harveu AG, Krystal JH, Milde AM, Grønli J, Bjorvatn B, Nordhus IH and Pallesen S. "Sleep disturbances in sexual abuse victims: A systematic review". *Sleep Medicine Review. Sleep Med Rev.* 2011 May 18. [Epub ahead of print] PMID:21600813

Oines E, Murison R, Mrdalj J, Grønli J, Milde AM. Neonatal maternal separation in male rats increases intestinal permeability and affects behavior after chronic social stress. *Physiol Behav.* 2011 Dec 6;105(4):1058-1066 PMID:22155491. Nivå 2

Grønli J og Saxvig IW. Hvordan sover vi – egentlig? *Søvn*, nr 1, 3. årgang, 2011, s 10-12

Milde AM og Grønli J. Trygg nok til å sove. *Søvn* nr 2, 3. årgang, 2011, s 6 -9.

Blågestad T, Pallesen S, Lunde LH, Sivertsen B, Nordhus IH, Omvik S and Grønli J. "Sleep in the older chronic pain patient: a comparative polysomnography based study", *Clinical Journal of Pain*, accepted June 2011, in press. Nivå 2

Steine IM, Krystal JH, Nordhus IH, Bjorvatn B, Harvey AG, Eid J, Grønli J, Pallesen S. Insomnia, nightmare frequency, and nightmare distress in victims of sexual abuse: The role of social support and abuse characteristics. *Journal of Interpersonal Violence*, in press. PMID 22204947

Abstrakter:

Mrdalj J, Murison R, Milde AM, Jellestad FK, Ursin R, Pallesen S, Bjorvatn B and Grønli J. 'Effects of early life stress on behavioural outcomes and stress reactivity in adulthood. The mother - infant relationship in rats as model', 24th Norwegian Research Council conference on Mental Health, Øyer, 2011

Mrdalj J., Pallesen S., Milde A.M., Jellestad F.K., Murison R., Ursin R., Bjorvatn B. and Grønli J. Chronic mild stress potentiates a lower brain activity during sleep and wakefulness in rats exposed to long maternal separation. 15th Eur Conf on Developmental Psychology, Bergen, 2011

Kinn Rød AM, Mrdalj J, Milde AM, Jellestad FK, Murison R and Grønli J. Short and Long-term Effects on Sleep Architecture, Behaviour, Corticosterone Response and Acoustic Startle Response after Two Exposures to Social Defeat in Rats, 14th Nordic Sleep Conference, Reykjavik, Iceland. 2011

Grønli J Lifetime consequences of maternal separation - behavior, sleep, circadian rhythms and brain activity. Scandinavian Physiological Society, Annual Meeting Bergen, Norway, August 12 - 14, 2011

Grønli J, Murison R, Milde AM, Jellestad FK, Ursin R, Pallesen S, Bjorvatn B and Mrdalj J Early and later life stress in rats alters body temperature rhythm and induces depression-like symptoms. 15th European Conference on Developmental Psychology being held in Bergen, Norway 23-27 August 2011

Grønli J, Dagestad G, Milde AM, Murison R, Portas CM and Bramham CR. Chronic mild stress and acute sleep deprivation: interactive and brain-region specific effects on regulation of translation factor and CPEB phosphorylation. World Sleep 2011, WFSRS, Kyoto, Japan

Mrdalj J, Pallesen S, Milde AM, Jellestad FK, Murison R, Ursin R, Bjorvatn B, Grønli J. Lower brain activity during sleep and wakefulness; induced by exposure to long maternal separation and chronic mild stress in rats. World Sleep 2011, WFSRS, Kyoto, Japan 2011.

Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Shift work disorder in nurses. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011

Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Systematic study of insomnia symptoms in relation to work schedule. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011

Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Shift work disorder – operationalization, prevalence and related health outcome in nurses. 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.

Steine IM, Krystal JH, Nordhus IH, Bjorvatn B, Harvey AG, Eid J, Grønli J, Pallesen S. Insomnia, nightmare frequency, and nightmare distress in victims of sexual abuse: the role of abuse characteristics and perceived social support. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.

Jellestad FK, Mrdalj J, Kinn Rød AM, Grønli J. Experiences with the 4ET transmitters in telemetric measurement of EEG, EMG, body temperature and motor activity in male rats exposed to early and later life stress. DSI European User Group, March 17&18, 2011 Paris, France

Undervisning og veiledning (antall timer innen grunn-, videre- og etterutdanning):

Undervisningstimer:

Grunnutdanning for helsepersonell: 11 timer egen region/0 andre regioner

Videreutdanning for helsepersonell: 16 timer egen region/16 timer andre regioner

Etterutdanning for helsepersonell: 16 timer egen region/16 timer andre regioner

Nasjonale kurs:

- Juni 2011: Kursleder og 8 forelesninger om 'Polysomnografi (PSG) - skåring av søvn og søvnrelaterte hendelser'.
To-dagerskurs for helsepersonell og forskere som jobber med søvnmedisin og søvnforskning
- Mai 2011: Kursleder og 8 forelesninger om 'Polysomnografi (PSG) - av søvn og søvnrelaterte hendelser for viderekommende'.
To-dagerskurs for helsepersonell og forskere som jobber med søvnmedisin og søvnforskning

Internasjonale kurs:

- November 2011: Underviser, to dager ved Klinisk Neurofysiologisk Afdeling, Dansk Center for søvnmedisin, Glostrup Hospital
'Kursus i søvnscoring etter AASM', tre-dagerskurs helsepersonell og forskere som jobber med søvnmedisin og søvnforskning i Danmark

Konferanse:

1 muntlig presentasjon og 1 posterpresentasjon ved
14th Nordic Sleep Conference, Reykjavik, Iceland. 2011

1 muntlig presentasjon ved
Scandinavian Physiological Society, Annual Meeting Bergen, Norway

1 poster presentasjon ved
15th European Conference on Developmental Psychology, Bergen, Norway.

2 posterpresentasjoner ved
World Sleep, WFSR, Kyoto, Japan

Seminar:

- November 2011: BBB seminar, Institutt for Biomedisin, UiB.
Lifetime consequences of maternal separation – behaviour, sleep, circadian rhythms and brain activity

Mediaoppslag:

- 18.3.11: 'Markerer søvndag første gong', www.helse-bergen.no
7/2011 (sept): Mat & Helse 'Sov på det!'
25.11.11: 'Tilbyr lyskasser for velvære', www.helse-bergen.no

Kongresser:

14. Nordiske søvnkonferanse, Reykjavik, Island.

Scandinavian Physiological Society, Annual Meeting Bergen, Norway
15th European Conference on Developmental Psychology, Bergen, Norway.
20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm, Sverige.
World Sleep, WFSR, Kyoto, Japan

Veiledning:

Hovedveileder for Jelena Mrdalj på doktorgradsprosjekt innen basal søvn. 'A Translational Study of Affective and Behavioral Outcomes and Genetic Modulation' Hun startet i mai 2010. Finansiering fra NFR Psykisk Helse

Medveileder for Anne Marie Kinn på et doktorgradsprosjekt om basal søvn og stress Social defeat – as a model of anxiety' . Hun startet i 2006. Finansierte av Det psykologiske fakultet, UiB.

Medveileder for Elisabeth Flo på et doktorgradsprosjekt om søvn, skiftarbeid og helse hos sykepleiere. Hun startet i 2010. Finansierte av Helse Vest.

Medveileder for Iris Steine på doktorgradsprosjektet 'Abuse Characteristics, Perceived Social Support, and Genes as Moderators of Sleep Disturbances, Depression and Anxiety in Sexual Abuse Victims'. Hun startet i 2011. Finansierte av Det psykologiske fakultet, UiB. 7-åring stipend fra dobbelkompetanseprosjektet.

Hovedveileder for Leif Arvid Overnes på studentstipendet 'Stress tidlig og sent i livet – effekt på hjernefunksjon hos hunnrotter'. Finansierte av Det psykologiske fakultet, UiB.

Hovedveileder for Leif Arvid Overnes på sommerstipendet 'Er det kjønnsforskjell av eksponering til stress sent og tidlig i livet? Effekt på døgnrytmer hos rotter'. Finansierte av Det psykologiske fakultet, UiB.

Hovedveileder for Amalie B. Gravir og Elin Constanse Y. Møller, 'Effekten av postnatalt stress på mor og avkom: en dyremodell'. Bacheloroppgave ved Det psykologiske fakultet Vår 2011

Hovedveileder for Elvira Cooper, Martine Solesvik og Eirik Paulsberg som forskningsassistenter, profesjonsstudiet i psykologi. Rapport levert våren 2011.

Annen aktivitet:

Senterkoordinator ved Nasjonalt Kompetansesenter for Søvn sykdommer (www.sovno.no)

Redaktør i tidsskriftet 'SØVN', utgitt ved Nasjonalt Kompetansesenter for Søvn sykdommer

Jeg analyserer søvnregistreringer (PSG) og måling av dagtidstrøtthet (MSLT).

Arrangerer kurs 'Polysomnografi (PSG) - skåring av søvn og søvnrelaterte hendelser'

Finalist i Bergen Forskningsstiftelses 4-årige rekrutteringsprogram for 2012-2015

Re-sertifisert som RPSGT (Registered Polysomnographic Technologist) 2012-2016

Pågående forskningsprosjekter:

Prosjektleder: Janne Grønli.

Tittel: Early and later life stress. Effects on the brain.

Ansvarlig institusjon: UiB.

Oppstartsår: 2007.

Forventet prosjektlutt: 2011.

Prosjektleder: Ståle Pallesen.

Tittel: Early Life Stress: A Translational Study of Affective and Behavioral Outcomes and Genetic Modulation.

Ansvarlig institusjon: UiB.

Oppstartsår: 2010.

Forventet prosjektlutt: 2012.

Prosjektleder: Robert Murison.

Tittel: Social defeat – as a model of anxiety

Ansvarlig institusjon: UiB

Oppstartsår: 2006.

Forventet prosjektlutt: 2011.

Prosjektleder: Eliann Øines

Tittel: Maternal separation effects on behaviour, stress responsivity and the gastrointestinal system: translational studies of the concept "attachment" on health.

Ansvarlig institusjon: UiB.

Oppstartsår: 2008.

Forventet prosjektlutt: 2011.

Stipend: Elisabeth Flo

Tittel: Spørreundersøkelsen om skiftarbeid søvn og helse blant sykepleiere

Prosjektnummer 911540

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/UiB.

Oppstartsår: 2010.

Forventet prosjektlutt: 2012.

Prosjektleder: Jonathan Soule

Tittel: State-dependent control of LTP consolidation

Ansvarlig institusjon: UiB.

Oppstartsår: 2009.
Forventet prosjektlutt: 2012.

Prosjektleder: Sjoukje Kuipers
Tittel: BDNF and Neurogenesis in Mood Disorders:
ARCing the Gap from Psychopathology to Treatment
Ansvarlig institusjon: Bergen medisinske forskningstiftelse/UiB.
Oppstartsår: 2010.
Forventet prosjektlutt: 2013.

Prosjektleder: Inger Hilde Nordhus
Tittel: Smerter hos eldre – søvn og effekter av behandling på søvn
Ansvarlig institusjon: UiB
Oppstartsår: 2005
Forventet prosjektlutt: 2011

Prosjektleder: Walter Fischer
Tittel: Aquaporinblokker til gliomceller ved hjernetumor
Ansvarlig institusjon: UiB
Oppstartsår: 2010
Forventet prosjektlutt: 2011

Prosjektleder: Per Øyvind Enger
Tittel: Strålebehandling ved hjernetumor
Ansvarlig institusjon: UiB
Oppstartsår: 2010
Forventet prosjektlutt: 2011

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Søvn, skiftarbeid og helse blant sykepleiere på sykehus.
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/UiB.
Oppstartsår: 2007.
Forventet prosjektlutt: 2017.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Prevalens av søvnapne, insomni og søvnighet i befolkningen.
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/UiB.
Oppstartsår: 2010.
Forventet prosjektlutt: 2012.

Prosjektleder: Martha Chekenya
Tittel: Immunotherapeutic targeting NG2 in human brain tumours
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/UiB.
Oppstartsår: 2012.
Forventet prosjektlutt: 2014.

Shashi Gulati

Artikler/Publikasjoner

1. Sinonasal involvement in Sarcoidosis; a report of seven cases and review of literature. (akseptert september 2011 i tidskriftet European Archives of Oto-Rhino-Laryngology, Head & Neck Surgery)
2. Søvnapne sett fra øre-nese-halslegens ståsted i tidskriftet SØVN nr. 2, 2011.

Utdanning/undervisning av helsepersonell

1. Forlesning om Obstruktivt Søvn Apne Syndrom til 6 år medisinsk studenter: 1.5 timer 4 ganger i år = 6 timer
2. Demonstrasjon av pasienter til 6 år medisinsk studenter: 3 timer 4 ganger i år = 12 timer
3. Forlesning om utredning og behandling av snorking og søvnapne under åpning av senter for søvnmedisin ved Haukeland Universitetssykehus, Januar 28, 2011.
4. Forlesning om søvnapne på kurs for psykolog studenter, Oktober 20, 2011

Kurs/Kongresser

Ingen søvnrelatert kurs/kongress i 2010

Deltok i

1. 1st Congress of the Confederation of the European Otorhinolaryngology -Head and Neck Surgery i Barcelona, Juli 2-6 2011.
2. 6th International Cadaveric Dissection Course on Endoscopic Approaches to the Anterior Skull Base i Nice, Oktober 26-29, 2011.

Søvnrelatert poliklinisk aktivitet

Vurderer 4-5 pasienter per dag med snorking og OSAS ca 2 dager i uke. Her gjennomgås øre-nese-halsundersøkelse og endoskopisk undersøkelse av øvre luftveis samt nattlig søvnregistrering.

Annen aktivitet i 2011

-Medlem av Nasjonalt Kompetansesenter for Søvn sykdommer (www.sovno.no), lokalisert til Senter for Søvn sykdommer, Haukeland Universitetssykehus.

-Arbeid relatert til utvikling og etablering av Senter for Søvn sykdommer ved Haukeland Universitetssykehus.

Pågående prosjekter:

Prosjektleder: Shashi Gulati

Tittel: Outcome studie etter endoskopisk orbitadekompresjon for thyroidea øyesykdom
(endokrin orbitopati)
Oppstartsår: 2010.
Forventet prosjektslutt. 2012

Fred Holsten

Artikler:

Nome S, Holsten F. Changes in mortality after first psychiatric admission: A 20-year prospective longitudinal clinical study. Nord J Psychiatry. 2011 Aug 23. PMID: 21859397

Holsten F, Pallesen S, Sivertsen B. Søvnforstyrrelser ved psykiske lidelser. Tidsskr Nor Laegeforen. 2011 Apr 8;131(7):688-91. Review. Norwegian. PMID: 21494304

Hauge ER, Berle JØ, Oedegaard KJ, Holsten F, Fasmer OB. Nonlinear analysis of motor activity shows differences between schizophrenia and depression: a study using Fourier analysis and sample entropy. PLoS One. 2011 Jan 28;6(1):e16291. PMID: 21297977

Nome S, Holsten F. A prospective longitudinal study of utilization of a psychiatric hospital in Hordaland County, Norway, from 1985 to 2003. Nord J Psychiatry. 2011 Apr;65(2):117-24. Epub 2010 Jul 22. PMID: 20662684

Holsten F. Sleep disturbances in schizophrenia. Drug Discovery Today: Therapeutic Strategies
Volume 8, Issues 1–2, Summer 2011, Pages 49-52

Holsten F. Søvn og bipolare lidelser. Søvn nr 4, 2011

Myrseth H, Molde H, Støylen IJ, Johnsen BH, Holsten F, Pallesen S. A pilot study of CBT versus escitalopram combined with CBT in the treatment of pathological gamblers. International Gambling Studies 2011; 11: 121-141.

Abstrakter:

Ingen

Utdanning av helsepersonell (antall timer innen grunn-, videre- og etterutdanning):

Grunnutdanning for helsepersonell: 106 timer egen region, 0 andre regioner

Videreutdanning for helsepersonell: 30 timer

Etterutdanning for helsepersonell: 26 timer

Undervisning og veiledning (antall timer innen grunn-, videre- og etterutdanning):

Undervisningstimer:

Grunnutdanning for helsepersonell: 106 timer egen region/0 andre regioner

Videreutdanning for helsepersonell: 32 timer egen region/16 timer andre regioner

Etterutdanning for helsepersonell: 34 timer egen region/29 timer andre regioner

Undervisnings- og informasjonsvirksomhet:

- 1) Undervisning av pasienter og pårørende
(inkl innlegg/oppslag i TV, radio, aviser, intervjuer/oppslag i media): 0**
- 2) Helsepersonell:
(foredrag på kurs/konferanser):**

Kurs:

- Febr 2011: Akuttpsykiatrikonferansen, Oslo
Foredrag søvn og psykiatri: 2t.
- April 2011: Foredrag søvn og psykiatri for psykiatere I Rogaland og Troms
(videolink). 2t
- Aug 2011: Heldagsseminar for psykiatere om søvn ved psykiske lidelser. Tønsber. 8t.
- Okt 2011: Sykehuskurs om søvn, Haukeland. Søvn og psykiske lidelser. 1t.
- Nov 2011: Kurs for helsearbeidere om søvn, Bjørgvin. 4t.
- Kursleder og foredragsholder m. Bjorvatn: Søvnkurs for leger og andre helsearbeidere. Bergen, 17t.

Mediaoppslag:

- 21/3-11: NRK 1, Vårjevndøgn, lys og søvn.
- 27/10-11 NRK kveldsåpent. Mørketid og søvnregulering.

Kongresser:

NSC, Reykjavik, 4-7/5.

Veiledning (doktorgradskandidater, forskerlinje studenter, mastergradsstudenter, sær oppgaver etc):

Hovedveileder for Siri Nome på et doktorgradsprosjekt om dødelighet ved psykiske lidelser.

Jeg veileder to medisinerstudenter som holder på med sær oppgaver innen søvn.

Annen aktivitet:

-Medlem av Nasjonalt Kompetansesenter for søvnsykdommer (www.sovno.no).
Jeg driver Bergen SøvnSenter sammen med Bjørn Bjorvatn. Der diagnostiserer og behandler jeg pasienter med alle typer søvnproblemer.

Jeg arbeider ved Fjell og Årstad DPS som overlege i bistilling. Diagnostikk og behandling av pasienter med alle typer psykiske lidelser, inklusive søvnlidelser.

Medlem av ANANKES rådgivende panel for OCD.

Godkjent psykoterapiveileder i gruppeanalyse 2005.

Godkjent psykoterapiveileder i kognitiv terapi 2005.

Godkjent søvnspesialist 2009.

Godkjent terapeut I metakognitiv terapi 2011.

Ansvarlig for kapitlet om stemningslidelser, søvn (m Bjørn Bjorvatn), angst, anxiolytika, og bipolare lidelser i Norsk Legemiddelhandbok,

Pågående forskningsprosjekter:

1. Forløpet ved stoffmisbruk hos ungdom – en prospektiv studie.
Med Siri Nome
UiB. 2000 - 2012
2. Vagusnervestimulering ved depresjoner og bipolare lidelser.
Med Ketil Ødegaard, Frode Svendsen, Bjørn Bjorvatn, Ole Bernt Fasmer, Kenneth Hugdal m fl
UiB, Helse Bergen. 2000- 2012
3. BRUK AV STATISTISKE METODER VED STUDIER AV EPIDEMIOLOGI, LANGTIDSFORLØP OG MORTALITET VED PSYKISKE LIDELSER.
Siri Nome, Psykiatrisk institutt, UiB, / Helse Bergen.
2000- 2012
4. Vinterdepresjoner og bipolaritet.
Fred Holsten.
UiB. 2006 –
5. Bipolaritet, døgnsvingninger og antidepressiv effekt av søvndeprivasjon.
Fred Holsten 2006-

Sverre Lehmann

Artikler:

Jusufovic M, Thomassen L, Storstein A, Rotevatn S, Lehmann S, Waje-Andreassen U. **A woman with recurrence of venous and arterial thrombosis.** Tidsskr Nor Laegeforen. 2011 Jul 1;131(13-14):1303-6. PMID: 21725392

Abstrakter:

European Respiratory Society (ERS) Sleep and Breathing conference, Praha april 2011:
Associations between obstructive sleep apnea syndrome (OSAS) and diabetes in a general Norwegian population
Jonassen T, Eagan TML, Lehmann S

ERS kongressen Amsterdam september 2011:
Obstructive sleep apnea syndrome (OSAS) and asthma in a general Norwegian population
Jonassen T, Eagan TML, Lehmann S

Undervisning og veiledning (antall timer innen grunn-, videre- og etterutdanning):

Undervisningstimer:

Grunnutdanning for helsepersonell: 18 timer egen region/0 andre regioner
Videreutdanning for helsepersonell: 6 timer egen region/0 andre regioner
Etterutdanning for helsepersonell: 2 timer egen region/0 timer andre regioner

Undervisnings- og informasjonsvirksomhet:

3) Undervisning av pasienter og pårørende (inkl innlegg/oppslag i TV, radio, aviser, intervjuer/oppslag i media):

02.11.11 "Endelig gode netter". Ekstern web-side for Haukeland universitetssjukehus

4) Helsepersonell: (foredrag på kurs/konferanser):

Kurs:

Nov 2010: Kursleder 1 av 5 dager og 1 forelesninger i "Intensiv lungemedisin", obligatorisk kurs for spesialiteten Lungemedisin. Tittel: "Behandling av obstruktivt søvnapné syndrom"

Seminarer:

Mai 2011: "Søvnapné og komorbiditeter - Det du ikke vet kan overraske deg!"
Ordstyrer, ResMed kveldsseminar, Bergen.
Okt.2011: Nasjonalt nettverk for behandlingshjelpemidler, Olavsgaarden: "CPAP ved søvnapné, effektiv behandling av alvorlig sykdom?" 1 forelesning.

Nov. 2011: Professor Amund Gulsviks avskjedssymposium 25. 11.11. "OSAS og obstruktiv lungesykdom; relaterte tilstander?" 1 foredrag.

Andre mediaoppslag:

Sept. 2011. Grønn Bergen. "Færre biler er godt for fysisk og psykisk helse."

Internasjonale søvnmøter/ kongresser:

European Respiratory Society (ERS) Sleep and Breathing conference, Praha april 2011

The 14th Nordic Sleep Conference, Reykjavik mai 2011.

Veiledning:

Hovedveileder for konst. Overlege Trygve M. Jonassen på et doktorgradsprosjekt om OSAS, lungefunksjon og risiko for kardiovaskulær sykdom og død (HUSK-studien). Startet i august 2010. 50% fordypningsstilling ved Lungeavdelingen, Haukeland universitetssjukehus fra mars 2011.

Biveileder for intensivsykepleier/ ass. avd. direktør Heidi Øksnes Markussen på et doktorgradsprosjekt om livskvalitetsaspekter ved hjemmerespiratorbehandling. Startet i august 2011. 50% stipend i ett år finansiert ved Nasjonalt kompetansesenter for hjemmerespiratorbehandling.

Veileder for særoppgave ved medisinstudent Trine Herland; Assosiasjoner mellom obstruktiv luftstrømsbegrensning og 10 års risiko for hoftebrudd i en generell befolkning (HUSK-studien).

Annen aktivitet:

Nestleder for Norsk forening for lungemedisin frem til november 2011.

Nasjonalt delegat for Norge i ERS frem til september 2012.

Medlem av Nasjonal nettverksgruppe for behandlingshjelpemidler.

Deltaker ved Nasjonalt topplederprogram for helsesektoren august-november 2011.

Inger Hilde Nordhus

Artikler:

Blågestad TF, Pallesen S, Lunde LH, Sivertsen B, Nordhus IH, Grønli J. Sleep in older chronic pain patients: A comparative polysomnographic study. *Clinical Journal of Pain* in press.

Danielsen YS, Juliusson, PB, Nordhus IH, Kleiven M, Meltzer HM, Olsson G, Pallesen S. The relationship between life-style and cardio-metabolic risk indicators in children: The importance of screen time. *Acta Paediatrica Scandinavica* 2011; 100: 253-259.

PMID 21126262

Einvik G, Hrubos-Strøm H, Randby A, Nordhus IH, Omland T, Somers VK, Omland T, Dammen T. Major depressive disorder, anxiety disorders, and cardiac biomarkers in subjects at high risk of obstructive sleep apnoea. *Psychosomatic Medicine* 2011; 73: 378-384. **PMID 21597031**

Einvik G, Dammen T, Hrubos-Strøm H, Namtvedt SK, Randby A, Kristiansen HA, Somers VK, Nordhus IH, Omland T. Prevalence of cardiovascular risk factors and concentration of C-reactive protein in Type D personality persons without cardiovascular disease. *European Journal of Cardiovascular Prevention and Rehabilitation* in press.

PMID 21450648

Hrubos-Strøm H, Einvik G, Nordhus IH, Randby A, Pallesen S, Moum T, Omland T, Dammen T. Sleep apnea, anxiety, depression and somatoform pain: A community-based high risk sample. *European Respiratory Journal* in press.

Hrubos-Strøm H, Nordhus IH, Einvik G, Randby A, Omland T, Sundet K, Moum T, Dammen T. Obstructive sleep apnea, verbal memory, and executive function in a community-based high-risk population identified by the Berlin Questionnaire Akershus Sleep Apnea Project. *Sleep & Breathing* in press. **PMID 21350844**

Hrubos-Strøm H, Randby A, Namtvedt SK, Kristiansen HA, Einvik G, Benth J, Somers VK, Nordhus IH, Russell MB, Dammen T, Omland T, Kværner KJ. A Norwegian population-based study on the risk and prevalence of obstructive sleep apnea. The Akershus Sleep Apnea Project (ASAP). *Journal of Sleep Research* 2011; 20: 162-170.

PMID 20561172

Nordhus IH, Sivertsen B, Pallesen S. Knowledge about Alzheimer's disease among Norwegian psychologists: The Alzheimer's Disease Knowledge Scale. *Aging and Mental Health* in press. **PMID 22129312**

Steine, IM, Harvey AG, Krystal JH, Milde AM, Grønli J, Bjorvatn B, Nordhus IH, Eid J, Pallesen S. Sleep disturbances in sexual abuse victims: A systematic review. *Sleep Medicine Reviews* in press. **PMID 21600813**

Steine IM, Krystal JH, Nordhus IH, Bjorvatn B, Harvey AG, Eid J, Grønli J, Pallesen S. Insomnia, nightmare frequency, and nightmare distress in victims of sexual abuse: The role of social support and abuse characteristics. *Journal of Interpersonal Violence* in press. **PMID 22204947**

Preljevic VT, Østhus TB, Sandvik L, Bringager CB, Opjordsmoen S, Nordhus IH, Os I, Dammen T. Psychiatric disorders, body mass index and C-reactive protein in dialysis patients. *General Hospital Psychiatry* in press. **PMID 21831445**

Thun E, Bjorvatn B, Osland T, Steen VM, Sivertsen B, Johansen T, Lilleholt TH, Udnes I, Nordhus IH, Pallesen S. An actigraphic validation study of seven morningness-eveningness inventories. *European Psychologist* in press.

Undervisning og veiledning i 2011:

I meldingsåret innehar Nordhus verv som prodekan for forskning ved Det psykologiske fakultet, UiB, og har derfor bare sporadisk forelesnings- og kursaktivitet.

1) Undervisningstimer

Videreutdanning for helsepersonell: 4 timer egen region, 4 timer annen region

2) Veilednings- og informasjonsvirksomhet

1) kurs

2 dagers nasjonalt kurs i geriatri/alderpsykiatri i regi av Kavli forskningssenter med innlegg om søvn hos eldre i sykehus, Bekkjærвик (30. mai 2011).

2 dagers spesialistkonferanse i alderspsykiatri med innlegg om psykologroller i alderspsykiatrien, Den norske legeförening, Oslo (7. juni 2011).

2 dagers kurs for leger i søvnmedisin, med innlegg om søvn og aldring, Nasjonalt kompetansesenter for søvnsykdommer (28. oktober 2011).

2 dagers KAVLI-seminar med innlegg om krav til samtykkekompetanse i helserelatert forskning på eldre, Bergen (13. desember 2011).

2) konferanse

Invitert symposium om psykologisk forskning og profesjonsutvikling knyttet til eldre ved 15th International Psychogeriatric Association (IPA), den Haag, Nederland (7. til 9. september 2011) med eget foredrag.

3) Intervjuer/oppslag/populærvitenskapelige bidrag:

VG 2011 21.07.11: Intervjuet om aldring og psykisk helse

Bergens Tidende 16.11.11: Intervjuet om psykologisk behandling av eldre med angst, depresjon og søvnproblemer

Kongresser:

15th International Psychogeriatric Association (IPA), den Haag, Nederland
7. til 9. september 2011

Veiledning:

Hovedveileder sammen med Ståle Pallesen for cand. psychol Anders Hovland på et doktorgradsprosjekt om effekten av fysisk aktivitet på angst. Startet 2005. 7-åring stipend fra dobbelkompetanseprosjektet.

Hovedveileder for cand. psychol Minna Hynninen på et prosjekt om KOLS og angst/søvn. Startet 2007: 4-årig prosjekt fra UiB.

Hovedveileder for cand. psychol Tone Blågestad på et prosjekt om søvn og smerter hos hofteropererte. Oppstart desember 2011. Et 4-årig universitetsstipend.

Biveileder for cand. psychol Yngvild Sørebo Danielsen på et doktorgradsprosjekt om effekten av kognitiv-atferdsterapi ved overvekt/fedme hos barn. Startet 2005. 4-årig stipend fra Helse Vest.

Biveileder for cand. scient Ingvild Saxvig på et doktorgradsprosjekt om søvn blant ungdommer og effekten av behandling ved forsinket søvnfasesyndrom. Startet 2007. 4-årig stipend fra UiB.

Biveileder for cand. psychol Ane Wilhelmsen-Langeland på et doktorgradsprosjekt om søvn blant ungdommer og effekten av behandling ved forsinket søvnfasesyndrom. Startet 2007. 4-årig stipend fra NFR.

Biveileder for cand. med. Harald Hrubos-Strøm på et doktorgradsprosjekt om søvnapné og risikofaktorer. Oppstart i 2005 og knyttet til Akershus universitetssykehus.

Medveileder for cand. med. Tone Brit Hortemo på et doktorgradsprosjekt om psykisk helse og søvn hos dialysepasienter. Prosjektet startet i 2005 og er knyttet til Oslo Universitetssykehus, Ullevål.

Medveileder for cand. med. Valjbona Preljevic, på et doktorgradsprosjekt om psykososiale faktorer og psykisk helse hos dialysepasienter. Oppstart 2008 og knyttet til Oslo universitetssykehus, Ullevål

Annen aktivitet:

Medlem i arbeidsgruppen ved Nasjonalt kompetansesenter for søvnsykdommer
www.sovno.no, Haukeland Universitetssykehus.

Prodekan for forskning ved Det psykologiske fakultet, UiB.

Leder av Forsknings- og forskerutdanningsutvalget ved Det psykologiske fakultet, UiB.

Leder av Laboratoriekomiteen ved Det psykologiske fakultet, UiB

Psykologfaglig medlem i REK, Helse Vest.

Medlem i ekspertgruppe for evaluering av forskningssøknader innenfor psykologi, Vetenskapsrådet, Sverige.

Medlem av fagråd ved Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten.

Medlem av styret for Kavli forskningscenter for aldring og demens, lokalisert til Haraldsplass diakonale sykehus, Bergen.

Bistilling ved Kavli forskningscenter for aldring og demens, Haraldsplass diakonale sykehus, Bergen.

Har i meldingsåret vært reviewer i ulike internasjonale medisinske og psykologiske tidsskrift innenfor søvn og psykisk helse/eldre

Pågående forskningsprosjekter:

Prosjektleder: Inger Hilde Nordhus
Tittel: KOLS: Epidemiologi, CBT og søvn
Ansvarlig institusjon: UiB
Prosjektperiode: 2008-2012

Prosjektleder: Inger Hilde Nordhus
Tittel: Søvn i geriatrisk kontekst – sykehus og sykehjem
Ansvarlig institusjon: Kavli Senter for Aldring og Demens
Prosjektperiode: 2008-2019

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn
Tittel: Forsinket søvnfasesyndrom hos ungdom
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Prosjektperiode: 2007-2011

Prosjektleder: Ståle Pallesen
Tittel: Fedme hos barn – sammenhenger med søvn
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Prosjektperiode: 2005-2010

Prosjektleder: Ståle Pallesen

Tittel: Søvnvansker hos barn – en del av the Health Behaviour in School-aged Children –
A WHO Cross-National Survey

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Prosjektperiode: 2007-

Prosjektleder: Elisabeth Backe-Hansen

Tittel: Ung i Oslo – søvnvaner

Ansvarlig institusjon: Norsk Institutt for oppvekst, velferd og aldring

Prosjektperiode: 2006-2010

Prosjektleder: Ståle Pallesen

Tittel: Validering av døgnrytmemål

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Prosjektperiode: 2007-2010

Prosjektleder: Ståle Pallesen

Tittel: LISA – longitudinal investigation of sexual abuse

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Prosjektperiode: 2008-2019

Prosjektleder: Janne Grønli

Tittel: Early Life Stress: A Translational Study of Affective and Behavioral Outcomes
and Genetic Modulation.

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Prosjektperiode: 2008-2012

Prosjektleder: Toril Dammen (delprosjektleder)

Tittel: ASAP – The Akershus sleep apnea project

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Oslo – Helse Sør-Øst

Prosjektperiode: 2005 – 2010

Prosjektleder: Ingrid Os

Tittel: Psychological health and sleep in dialysis patients

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Oslo – Helse Sør-Øst

Prosjektperiode: 2005 - 2010

Ståle Pallesen

Artikler:

1. Andreassen CS, Hetland J, Molde H, Pallesen, S. Workaholism” and potential outcomes in well-being and health in a cross-occupational sample. *Stress and Health* 2011; 27: E209-E214.
2. Andreassen CS, Hetland J, Pallesen, S. Workaholism and work-family spillover in a cross-occupational sample. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, in press.
3. Andreassen CS, Ursin H, Eriksen HR, Pallesen, S. The relationship between narcissism and workaholism, work engagement, and professional positions. *Social Behaviour and Personality*, in press.
4. Bjorvatn B, Fiske E, Pallesen S. A self-help book is better than sleep hygiene advice for insomnia. A randomized controlled comparative study. *Scandinavian Journal of Psychology* 2011; 52: 580-585. PMID: 21790620
5. Bjorvatn B, Pallesen S. Irregular sleep-wake type. I: *Encyclopedia of Sleep* (ed: Clete Kushida), Elsevier, USA. In press
6. Blågestad TF, Pallesen S, Lunde LH, Sivertsen B, Nordhus IH, Grønli J. Sleep in older chronic pain patients: A comparative polysomnographic study. *Clinical Journal of Pain*, in press.
7. Brunborg GS, Johnsen BH, Mentzoni RA, Molde H, Pallesen S. Individual differences in evaluative conditioning and reinforcement sensitivity affect bet-sizes during gambling. *Personality and Individual Differences* 2011; 50: 729-734.
8. Brunborg GS, Mentzoni RA, Molde H, Myrseth H, Skouverøe KJM, Bjorvatn B, Pallesen S. The relationship between media use in the bedroom, sleep habits and symptoms of insomnia. *Journal of Sleep Research* 2011; 20: 569-575. PMID: 21324013
9. Danielsen YS, Juliusson, PB, Nordhus IH, Kleiven M, Meltzer HM, Olsson G, Pallesen S. The relationship between life-style and cardio-metabolic risk indicators in children: The importance of screen time. *Acta Paediatrica Scandinavica* 2011; 100: 253-259. PMID: 21126262
10. Flo E, Magerøy N, Moen BE, Pallesen S, Bjorvatn B. Nattarbeid gir helseproblemer. *Sykepleien* 2011; 99(13): 70-72.
11. Flo E, Steine I, Blågestad T, Grønli J, Pallesen S, Portas CM. Transient changes in frontal alpha asymmetry as a measure of distress during sleep. *Brain Research* 2011; 1369: 234-249. PMID: 20888803

12. Friborg O, Bjorvatn B, Amponsah B, Pallesen S. Associations between seasonal variations in day length (photoperiod), sleep timing, sleep quality, and mood: A comparison between Ghana (5°) and Norway (69°). *Journal of Sleep Research*, in press. PMID: 22074234
13. Fosse H, Pallesen S, Hysing M, Stormark KM. Time in bed, sleep sufficiency and emotional and behavioral problems in a general population of 10-12 year old children. *The Open Sleep Journal* 2011; 4: 29-35.
14. Hetland H, Hetland J, Andreassen CS, Pallesen S, Notelaers G. Leadership and fulfilment of the three basic psychological needs at work. *Career Development International* 2011; 16: 507-523.
15. Holsten F, Sivertsen B, Pallesen S. Søvnforstyrrelser ved psykiske lidelser. *Tidsskrift for Den Norske Legeforening* 2011; 131: 688-691. PMID: 21494304
16. Horverak JG, Bye HH, Sandal GM, Pallesen S. Managers' evaluations of immigrant job applicants: The influence of acculturation strategy on perceived person-organization fit (P-O fit) and hiring outcome. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, in press.
17. Hrubros-Strøm H, Einvik G, Nordhus IH, Randby A, Pallesen S, Moum T, Omland T, Dammen T. Sleep apnoea, anxiety, depression and somatoform pain: A community-based high risk sample. *European Respiratory Journal*, in press.
18. Kennair LEO, Nordeide J, Løhaugen S, Strønen J, Pallesen, S. Sex differences in jealousy: A study from Norway. *Nordic Psychology* 2011; 63: 20-34.
19. Lange-Nielsen II, Kolltveit S, Thabet AAM, Dyregrov A, Pallesen S, Johnsen TB, Laberg JC. Short-term effects of a writing intervention among adolescents in Gaza. *Journal of Loss and Trauma*, in press.
20. Lange-Nielsen II, Kolltveit S, Thabet AAM, Johnsen TB, Dyregrov A, Pallesen S, Laberg JC. Risk factors for PTSD, anxiety, and depression among adolescents in Gaza. *Journal of Traumatic Stress*, in press.
21. Mamen A, Pallesen S, Martinsen EW. Changes in mental distress following individualised physical training in patients suffering from chemical dependence. *European Journal of Sport Science* 2011; 11: 269-276.
22. Mentzoni RA, Brunborg GS, Molde H, Myrseth H, Skouverøe KJM, Hetland J, Pallesen S. Problematic video game use. Estimated prevalence and associations with mental and physical health. *Cyberpsychology, Behaviour and Social Networking* 2011; 14:591-596. PMID: 21342010

23. Myrseth H, Molde H, Støylen IJ, Johnsen BH, Holsten F, Pallesen S. A pilot study of CBT versus escitalopram combined with CBT in the treatment of pathological gamblers. *International Gambling Studies* 2011; 11: 121-141.
24. Natvik S, Bjorvatn B, Magerøy N, Sivertsen B, Pallesen S. Personality factors related to shift work tolerance in two- and three-shift workers. *Applied Ergonomics* 2011; 42: 719-724. PMID: 21172694
25. Nordhus IH, Sivertsen B, Pallesen S. Knowledge about Alzheimer's disease among Norwegian psychologists: The Alzheimer's Disease Knowledge Scale. *Aging and Mental Health*, in press. PMID: 22129312
26. Osland T, Steen VM, Bjorvatn B, Pallesen S. Association study of a VNTR polymorphism in the clock gene PERIOD3 and chronotype in Norwegian university students. *Chronobiology International* 2011; 28: 764-770. PMID: 21919721
27. Pallesen, S. Subjektiv måling av søvn og søvnvansker. *Søvn* 2011; 3(1): 13-15.
28. Pallesen S, Saxvig IW, Molde H, Sørensen E, Wilhelmsen-Langeland, A, Bjorvatn B. Brief report: Behaviorally induced insufficient sleep syndrome in older adolescents: Prevalence and correlates. *Journal of Adolescents* 2011; 34: 391-395. PMID: 20303581
29. Schreuder JA, Roelen CA, Groothoff JW, van der Klink JJ, Magerøy N, Pallesen S, Bjorvatn B, Moen BE. Specific coping styles in relation to self-rated health and working conditions of Norwegian and Dutch hospital nurses: an international comparative study. *Nursing Outlook*, in press. PMID: 21684564
30. Saksvik IB, Bjorvatn B, Harvey, AG, Waage S, Harris A, Pallesen S. Adaptation and readaptation to different shift work schedules measured with sleep diary and actigraphy. *Journal of Occupational Health Psychology* 2011; 16: 331-344. PMID: 21728439
31. Saksvik IB, Bjorvatn B, Hetland H, Sandal GM, Moen BE, Magerøy N, Harvey A, Pallesen S. Personality factors predicting work tolerance among three-shift working nurses. A longitudinal study. *Work and Stress*, in press.
32. Saksvik IB, Bjorvatn B, Hetland H, Sandal GM, Pallesen S. Individual differences in tolerance to shift work. A systematic review. *Sleep Medicine Reviews* 2011; 15: 221-235. PMID: 20851006
33. Saxvig IW, Pallesen S, Wilhelmsen-Langeland A, Molde H, Bjorvatn, B. Prevalence and correlates of delayed sleep phase in high school students. *Sleep Medicine*, in press. PMID: 22153780

34. Sivertsen B, Øverland S, Pallesen S. Trends in timing of sleep in the general population of Norway. *Perceptual and Motor Skills* 2011; 113: 509-518. PMID: 22185065
35. Steine, IM, Harvey AG, Krystal JH, Milde AM, Grønli J, Bjorvatn B, Nordhus IH, Eid J, Pallesen S. Sleep disturbances in sexual abuse victims: A systematic review. *Sleep Medicine Reviews*, in press.
36. Steine IM, Krystal JH, Nordhus IH, Bjorvatn B, Harvey AG, Eid J, Grønli J, Pallesen S. Insomnia, nightmare frequency, and nightmare distress in victims of sexual abuse: The role of social support and abuse characteristics. *Journal of Interpersonal Violence*, in press. PMID: 22204947
37. Steinkopf S, Utvåg KM, Dahlum H, Mentzoni R, Pallesen S, Molde H. Tipping på odds: Lønner det seg å lytte til ekspertene? *Tidsskrift for Norsk Psykologforening* 2011; 48: 1172-1177.
38. Thun E, Bjorvatn B, Osland T, Steen VM, Sivertsen B, Johansen T, Lilleholt TH, Udnes I, Nordhus IH, Pallesen S. An actigraphic validation study of seven morningness-eveningness inventories. *European Psychologist*, in press.
39. Vedaa Ø, Saxvig IW, Wilhelmsen-Langeland A, Bjorvatn B, Pallesen S. School start time, sleepiness and functioning in Norwegian adolescents. *Scandinavian Journal of Educational Research*, in press.
40. Waage S, Harris A, Pallesen S, Saksvik IB, Moen BE, Bjorvatn B. Subjective and objective sleepiness among oil rig workers during three different shift schedules. *Sleep Medicine* 2012; 13: 64-72. PMID: 22033116
41. Aanes MM, Hetland J, Pallesen S, Mittelmark MB. Does loneliness mediate the stress-sleep quality relation? The Hordaland Health Study. *International Psychogeriatrics* 2011; 23: 994-1002. PMID: 21338549

Abstrakter:

1. Bjorvatn B, Fiske E, Pallesen S. Is a self-help book better than sleep hygiene advice? A randomized controlled trial of insomniacs. WASM2011, Quebec, Canada.
2. Bjorvatn B, Fiske E, Pallesen S. A randomized controlled trial comparing a self-help book with sleep hygiene advice against insomnia. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.
3. Buchvold H, Pallesen S, Magerøy N, Bjorvatn B. Night work among nurses: Effects on BMI, smoking, alcohol, caffeine and exercise. 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.

4. Flo E, Bjorvatn B, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Pallesen S. Bergen Shift Work Sleep Questionnaire: a new and comprehensive measurement of shift work related sleep disturbances. 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.
5. Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Shift work disorder – operationalization, prevalence and related health outcome in nurses. 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.
6. Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Shift work disorder in nurses. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.
7. Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Systematic study of insomnia symptoms in relation to work schedule. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.
8. Grønli J, Murison R, Milde AM, Jellestad FK, Ursin R, Pallesen S, Bjorvatn B and Mrdalj J. Early and later life stress in rats alters body temperature rhythm and induces depression-like symptoms. 15. europeiske konferansen i utviklingspsykologi, Bergen 2011.
9. Mrdalj J, Pallesen S, Milde AM, Jellestad FK, Murison R, Bjorvatn B, Grønli J. Chronic mild stress potentiates a lower brain activity during sleep and wakefulness in rats exposed to long maternal separation. 15. europeiske konferansen i utviklingspsykologi, Bergen 2011.
10. Mrdalj J, Pallesen S, Milde AM, Jellestad FK, Murison R, Ursin R, Bjorvatn B, Grønli J. Lower brain activity during sleep and wakefulness; induced by exposure to long maternal separation and chronic mild stress in rats. WFSRS, Kyoto, Japan 2011.
11. Mrdalj J, Pallesen S, Milde AM, Jellestad FK, Murison R, Ursin R, Bjorvatn B, Grønli J. Early and later life stress leads to a lower brain activity during sleep and wakefulness in rats. 24th Norwegian Research Council Conference, Hafjell, 2011.
12. Myrseth H, Brunborg GS, Mentzoni R, Pallesen S, Molde H, Skouverøe KJM, Bjorvatn B. Results from a national representative study on problematic video game use in Norway. EARLI konferansen i Exeter, 2011.
13. Saksvik IB, Bjorvatn B, Harvey AG, Waage S, Harris A, Pallesen S. Adaptation and readaptation to different shift work schedules measured with sleep diary and actigraphy. 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.
14. Saksvik IB, Bjorvatn B, Hetland H, Sandal GM, Moen B, Magerøy N, Harvey AG, Pallesen S. A longitudinal study of personality factors predicting fatigue, sleepiness,

anxiety and depression among rotating shift working nurses. 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.

15. Saksvik IB, Bjorvatn B, Hetland H, Sandal GM, Moen B, Magerøy N, Harvey AG, Pallesen S. Personality factors predicting shift work tolerance among rotating shift working nurses. A one-year follow up study. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.
16. Saxvig IW, Pallesen S, Wilhelmsen-Langeland A, Molde H, Bjorvatn B. Prevalence and correlates of delayed sleep phase in Norwegian high school students. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.
17. Steine IM, Krystal JH, Nordhus IH, Bjorvatn B, Harvey AG, Eid J, Grønli J, Pallesen S. Insomnia, nightmare frequency, and nightmare distress in victims of sexual abuse: the role of abuse characteristics and perceived social support. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.
18. Waage S, Harris A, Pallesen S, Saksvik IB, Moen BE, Bjorvatn B. Subjective and objective measures of sleepiness during three different shift work schedules in offshore oil rig workers. 20th International Symposium on Shiftwork and Working Time, Stockholm 2011.
19. Waage S, Harris A, Pallesen S, Saksvik IB, Moen BE, Bjorvatn B. Subjective and objective sleepiness among oil rig workers during three different shift work schedules. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.
20. Wilhelmsen-Langeland A, Dundas I, Saxvig IW, Pallesen S, Bjorvatn B. Am I just a lazy slacker? A qualitative study of Delayed Sleep Phase Syndrome. The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.
21. Wilhelmsen-Langeland A, Dundas I, Saxvig IW, Pallesen S, Nordhus IH, Bjorvatn B. Am I just a lazy slacker? A qualitative study on the experience of living with Delayed Sleep Phase Syndrome in young adulthood. The 15th European Conference on Developmental Psychology. Bergen, Norway, 2011.
22. Øyane NMF, Pallesen S, Bjorvatn B. How does night work affect depression, anxiety, fatigue, sleepiness, and sleep in a population of nurses in Norway? The 14th Nordic Sleep Conference, Iceland, 2011.

Undervisning og veiledning i 2011:

Undervisningstimer:

3 timer forelesning om søvn hos ungdom helsepersonell, BUP Nydalen, Oslo, 7. januar 2011. Andre helseregioner.

2 timer forelesning om søvndeprivasjon på Sjøkrigsskolen, Bergen, 2. mai, 2011. Egen helseregion.

2 timer forelesning om søvndeprivasjon på ved ubåtkurs, Haakonssvern, Bergen, 13. mai, 2011. Egen helseregion.

2 timer forelesning om søvn, skiftarbeid og helse, grunnkurs i maritim medisin, Bergen, 5. mai 2011. Egen helseregion.

5 timer undervisning om kartlegging og behandling av søvnproblemer i spesialistutdanning for psykiatere, Solstrand, Bergen, 9. juni, 2011. Egen og andre helseregioner.

5 timers undervisning om søvn og søvnforstyrrelser på profesjonsstudiet i psykologi, UiB, 20.-21., oktober 2011. Egen helseregion.

2 timers undervisning på sykehuskurs om søvn og søvnforstyrrelser, Bergen, 27. oktober, 2011. Egen og andre helseregioner.

1 times forelesning om søvn, skiftarbeid og helse, grunnkurs i maritim medisin, Bergen, 15. november 2011. Egen og andre helseregioner.

Kurs:

2 times kurs om søvndeprivasjon ved ubåtsjefskurs (28. januar, Haakonssvern, Bergen). Egen helseregion.

16 timer festspillkurs om kartlegging og behandling av søvnproblemer for psykologer, Bergen, 30.-31. mai, 2011. Egen og andre helseregioner.

8 timers kurs om kartlegging og behandling av søvnproblemer i spesialistutdanning i arbeidspsykologi, Oslo, 14. oktober, 2011. Egen og andre helseregioner.

8 timers kurs om kartlegging og behandling av søvnproblemer i videreutdanning i kognitiv terapi, Oslo, 11. november, 2011. Egen og andre helseregioner.

8 timers kurs om kartlegging og behandling av søvnproblemer for psykologer i Volvat, Fredrikstad, 8. desember, 2011. Andre helseregioner.

16 timers kurs om kartlegging og behandling av søvnproblemer for psykologer, Oslo 8. desember, 2011. Egen og andre helseregioner.

Seminar:

2 t foredrag om selvhjelp ved søvnevansker ved Senter mot Incest og Seksuelle Overgrep i Hordaland, 26. september, 2011. Egen helseregion.

Intervjuer/oppslag i media:

- 08.03.11 Intervjuet på forskning.no om bruk av elektroniske media på soverommet.
- 08.03.11 Intervjuet av Forskning.no om søvn og interaktiv teknologi
- 27.03.11 Intervjuet i KK om søvnvaner
- 02.04.11 Intervjuet i Dagbladet om søvn og mortalitet
- 21.06.11 Intervjuet av NRK om lyder og søvn
- 09.07.11 Intervjuet i Dagbladet om søvnforstyrrelser utløst av partner
- 20.07.11 Intervjuet på Klikk.no om slik får du sove
- 28.10.11 Intervjuet av NRK om vintertid
- 28.10.11 Intervjuet av Dagbladet om vintertid
- 28.10.11 Intervjuet i BT om mobiltelefoner som søvntyver
- 28.10.11 Intervjuet på Big Brother om søvnprivasjon
- 29.10.11 Intervjuet av VG om vintertid
- 23.11.11 Intervjuet i Studvest om søvn og akademisk ytelse
- 27.12.11 Intervju i Dagbladet om søvn og personlighet

Veiledning:

Hovedveileder for cand. psychol Anders Hovland på et doktorgradsprosjekt om effekten av fysisk aktivitet på angst. Startet 2005. 7-åring stipend fra dobbelkompetanseprosjektet.

Hovedveileder for cand. psychol Helga Myrseth på et doktorgradsprosjekt om effekten av kognitiv-atferdsterapi og medikamentell intervensjon ved spilleavhengighet. Startet 2005. 4-årig stipend fra Helse Vest. Disputerte 29. mars 2011.

Hovedveileder for cand. psychol Yngvild Sørebo Danielsen på et doktorgradsprosjekt om effekten av kognitiv-atferdsterapi ved overvekt/fedme hos barn. Startet 2005. 4-årig stipend fra Helse Vest.

Medveileder for cand. scient Ingvild Saxvig på et doktorgradsprosjekt om søvn blant ungdommer og effekten av behandling ved forsinket søvnfasesyndrom. Startet 2007. 4-årig stipend fra UiB.

Medveileder for cand. psychol Ane Wilhelmsen på et doktorgradsprosjekt om søvn blant ungdommer og effekten av behandling ved forsinket søvnfasesyndrom. Startet 2007. 4-årig stipend fra NFR.

Medveileder for cand. psychol Hedvig Fosse på et søvnprosjekt knyttet opp til data fra "Barn i Bergen prosjektet". Startet 2007: 4-årig stipend fra regionsenteret for barne- og ungdomspsykiatri.

Hovedveileder for cand. polit Asgeir Mamen på et prosjekt knyttet til behandling av rusmisbrukere med fysisk aktivitet. Startet 2006: Egenfinansiert. Disputerte 16. juni 2011.

Medveileder for cand. psychol Minna Hynninen på et prosjekt om KOLS. Startet 2007: 4-årig prosjekt fra UiB.

Medveileder for cand. psychol Rune Mentzoni på et prosjekt knyttet til strukturelle aspekter ved pengespillsavhengighet. Startet 2007: 4-årig prosjekt fra NFR.

Medveileder for master i psykologi Geir Scott Brunborg på et prosjekt knyttet til læringsmekanismer ved pengespillsavhengighet. Startet 2007: 4-årig prosjekt fra NFR. Disputerte 12. desember 2011.

Hovedveileder for cand. psychol Ingvild Berg Saksvik på et prosjekt knyttet om søvn, skiftarbeid og helse i petroleumssektoren. Startet 2009. 3-årig prosjekt fra NFR.

Medveileder for cand. psychol Jøri Horverak på et prosjekt knyttet til rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn til arbeidslivet. Startet 2006. 3-årig prosjekt fra NFR.

Medveileder for cand. psychol Iris Mulders Steine på et prosjekt knyttet til tidlig livsstress. Startet 2010. 7-åring stipend fra dobbelkompetanseprosjektet.

Medveileder for cand. scient. Jelena Mrdalj på et prosjekt om basal søvnforskning og genetisk modulering knyttet til tidlig livsstress. Startet 2010. 3-årig stipend fra NFR.

Hovedveileder for cand. psychol Elisabeth Flo på et doktorgradsprosjekt om effekten av skiftarbeid på helse. Startet 2010. 3-årig stipend fra Helse Vest.

Hovedveileder for cand. psychol Eirunn Thun på et doktorgradsprosjekt om effekten av skiftarbeid på helse. Startet 2011. 4-årig stipend fra UiB.

Annent aktivitet:

Medlem i arbeidsgruppen ved Nasjonalt kompetansesenter for søvn sykdommer (www.sovno.no), lokalisert til psykiatrisk divisjon, Haukeland Universitetssykehus.

Nestleder av forskningsutvalget ved Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen.

Vararepresentant i det sentrale forskningsutvalget, Universitetet i Bergen.

Leder for programstyret for årsstudiet og bachelorgraden i generell psykologi (fra mai 2009)

Medlem i laboratoriekomiteen for C12 ved Det psykologiske fakultet.

Medlem Editorial Board European Psychologist

Section Editor for Health and Disability Section i Scandinavian Journal of Psychology

Pågående forskningsprosjekter:

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn
Tittel: Forsinket søvnfasesyndrom hos ungdom
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Prosjektperiode: 2007-2012

Prosjektleder: Ståle Pallesen
Tittel: Fedme hos barn – sammenhenger med søvn
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Prosjektperiode: 2005-2012

Prosjektleder: Ståle Pallesen
Tittel: Søvnvansker hos barn – en del av the Health Behaviour in School-aged Children – A WHO Cross-National Survey
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Prosjektperiode: 2007-

Prosjektleder: Elisabeth Backe-Hansen
Tittel: Ung i Oslo – søvnvaner
Ansvarlig institusjon: Norsk Institutt for oppvekst, velferd og aldring
Prosjektperiode: 2006-

Prosjektleder: Kjell-Morten Stormark
Tittel: Søvn hos barn – en del av Barn i Bergen-undersøkelsen
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Prosjektperiode: 2007-2012

Prosjektleder: Ståle Pallesen
Tittel: LISA – longitudinal investigation of sexual abuse
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Prosjektperiode: 2008-2019

Prosjektleder: Oddgeir Friborg
Tittel: The Accra-Tromsø Study. The effects of season on sleep and related parameters
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Tromsø.
Prosjektperiode: 2008-2011

Prosjektleder: Arne Ulven
Tittel: Arbeidstidsordninger og fungering for norske loser
Ansvarlig institusjon: Senter for maritim medisin, Haukeland Universitetssykehus
Prosjektperiode: 2008-2012

Prosjektleder: Inger Hilde Nordhus
Tittel: KOLS: Epidemiologi, CBT og søvn
Ansvarlig institusjon: UiB

Prosjektperiode: 2008-2012

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn

Tittel: PUSSH - Arbeidstidsordninger i offshoresektoren

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Prosjektperiode: 2008-2012

Prosjektleder: Bente Elisabeth Moen

Tittel: SUSSH – sykepleierundersøkelse av skiftarbeid, søvn og helse

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Prosjektperiode: 2008-2019

Prosjektleder: Anette Hysten Ranhoff

Tittel: Søvn i geriatrisk kontekst – sykehus og sykehjem

Ansvarlig institusjon: Kavli Senter for Aldring og Demens

Prosjektperiode: 2008-2019

Prosjektleder: Ståle Pallesen

Tittel: Utvikling av selvrapporteringsmål på søvnhygiene knyttet til bruk av elektroniske medier

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Prosjektperiode: 2009-2011

Prosjektleder: Ståle Pallesen

Tittel: Effekt av utsatt skolestart på søvn og ytelse

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Prosjektperiode: 2009-2011

Prosjektleder: Ståle Pallesen

Tittel: Søvn og bruk av elektroniske medier

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Prosjektperiode: 2009-2012

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn

Tittel: Bok som selvhjelp ved kronisk insomni

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Prosjektperiode: 2009-2011

Prosjektleder: Janne Grønli

Tittel: Early Life Stress: A Translational Study of Affective and Behavioral Outcomes and Genetic Modulation.

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Prosjektperiode: 2008-2012

Prosjektleder: Helge Molde:

Tittel: Longitudinell undersøkelse om vaner m.h.t. elektroniske spill, pengespill, helseatferd og søvn blant elever i den videregående skolen i Hordaland
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Prosjektperioder: 2008-2012

Ingvild West Saxvig

Artikler:

Saxvig IW, Pallesen S, Wilhelmsen-Langeland A, Molde H, Bjorvatn B.
Prevalence and correlates of delayed sleep phase in high school students.
Sleep Med. 2011 [Epub ahead of print]
PMID: 22153780.

Pallesen S, Saxvig IW, Molde H, Sørensen E, Wilhelmsen-Langeland A, Bjorvatn B.
Brief report: behaviorally induced insufficient sleep syndrome in older adolescents:
prevalence and correlates.
J Adolesc. 2011; 34(2):391-395.
PMID: 20303581.

Vedaa Ø, Saxvig IW, Wilhelmsen-Langeland A, Bjorvatn B, Pallesen S.
School start time, sleepiness and functioning in Norwegian adolescents.
Scan J Edu Res. 2011 [Online ahead of print]
DOI:10.1080/00313831.2011.567396

Grønli J, Saxvig IW.
Hvordan sover vi – egentlig?
SØVN. 2011;1:10-12.

Abstrakter:

Saxvig IW, Pallesen S, Wilhelmsen-Langeland A, Molde H, Bjorvatn B.
Prevalence and correlates of delayed sleep phase in Norwegian high school students.
The 14th Nordic Sleep Conference.
Reykjavik, Iceland, 2011.

Wilhelmsen-Langeland A, Dundas I, Saxvig IW, Pallesen S, Bjorvatn B.
Am I just a lazy slacker? A qualitative study of Delayed Sleep Phase Syndrome.
The 14th Nordic Sleep Conference.
Reykjavik, Iceland, 2011.

Wilhelmsen-Langeland A, Dundas I, Saxvig IW, Pallesen S, Nordhus IH, Bjorvatn B.
Am I just a lazy slacker? A qualitative study on the experience of living with Delayed
Sleep Phase Syndrome in young adulthood.
The 15th European Conference on Developmental Psychology.
Bergen, Norway, 2011.

Undervisning og veiledning (antall timer innen grunn-, videre- og etterutdanning):

Kurs:

Mai 2011: Kursleder, todagerskurs i skåring av polysomnografi, Clarion
hotell, Bergen

- Juni 2011: Kursleder, todagerskurs i skåring av polysomnografi for viderekommende, Clarion hotell, Bergen
- November 2011: Kursleder to dager på tredagerskurs i skåring av polysomnografi, Glostruphospitalet, Danmark

Seminar:

- Februar 2011: 1 t om trøtte tenåringer på Faglig-pedagogisk dag ved Universitetet i Bergen. For lærere.
- Mars 2011: 1 t om trøtte tenåringer på Verdens søvndag, Egget, Studentsenteret i Bergen. Åpent for alle.
- September 2011: 2 t om ungdom og døgnrytmer ved årsmøtet for Landgruppen av helsesøstre avdeling Oslo, Nydalen helsestasjon, Oslo.

Kongresser:

The 14th Nordic Sleep Conferece, oral presentation (se abstrakt).

Annen aktivitet:

Konsulent ved Nasjonalt Kompetansesenter for søvnsykdommer (www.sovno.no), lokalisert til lungeavdelingen, Haukeland Universitetssjukehus.

Stipendiat ved Institutt for samfunnsmedisinske fag, Universitetet i Bergen.

Januar-februar 2011: Medlem av referansegruppen for handlingsplan for formidling ved Det medisinsk-odontologiske fakultet, Universitetet i Bergen.

Pågående forskningsprosjekter:

PhD prosjekt: Forsinket søvnfasesyndrom (Delayed sleep phase syndrome – sleep, personality, developmental history, circadian rhythm and treatment)

Prosjektside: www.uib.no/sovgodt

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Oppstartsår: 2007.

Forventet prosjektslutt: 2012.

Media:

Mars 2011: AVGARDE samtidskunst: Hva skjer i hjernen til en musiker under press? Borealisfestivalen 2011, Rom 8.
<http://www.uib.no/fof/arrangement/2011/03/konsert-avgardes-neste-konsert-lordag-26.3>

Håvard Skeidsvoll

- Seksjonsoverlege ved Klinisk nevrofysiologisk seksjon ved Haukeland universitetssykehus.
- Jobber med søvnanalyser av typen helnatt polysomnografi og MSLT. Utstyr av typen Embla og Embletta samt enkel pulsoksymetri som screening.
- Hyppig registreringer av søvn i forbindelse med epilepsiutredninger; enten som kontinuerlig rutinemessig 24 timers EEG /video overvåkning dag og natt, eller dagtid søvnprovokasjonstesting etter forutgående søvndeprivasjon. Dette dreier seg oftest om pas. med mistenkt eller etablert epilepsi der paroksysmale eller bisarre episoder med søvnforstyrrelser opptrer.

Undervisning og veiledning

- Telefoniske kontakter med råd, veiledning og videreformidling. Ofte kolleger fra egen, og dels andre regioner.
- Studentundervisning / forelesninger med bl a søvnrelatert innhold. 3 t
- Internundervisning i spesialistutdanningen på egen avdeling.
- Forelesning på legeforeningens 2 dagers søvnkurs i spesialistutdanningen for leger 27 – 281011. Senter for Søvnmedisin, Haukeland Universitetssykehus. Narkolepsi og andre hypersomnier samt registrering av søvnighet (2 timer).

Annen aktivitet:

- Departementalt oppnevnt medlem av Faglig referansegruppe i Nasjonalt kompetansesenter for ADHD, Tourettes syndrom og narkolepsi. NK. (Ullevål sykehus, Sosial og helsedir)
- Deltakelse i SOVno, Nasjonalt søvnkompetansesenter, jevnlig Arbeidsutvalgsmøter og forskningsmøter.
- Rutinearbeid med søvnprovokasjon i diagnostisk og oppfølgende øyemed i klinisk nevrofysiologi

Artikler og prosjekt:

- Bård E. Heradstveit, Elna-Marie Larsson, Håvard Skeidsvoll, Stig-Morten Hammersborg, Tore Wentzel-Larsen, Anne Berit Guttormsen, Jon-Kenneth Heltne: "Repeated magnetic resonance imaging and cerebral performance after cardiac arrest – A pilot study". Resuscitation 82 (2011) 549-555.
(Resuscitation: Impact factor 4,1, 5 års Imp factor 4,3)
- Nevrofysiologiske markører etter Nordsjø-dykking

Eli Sørensen

Artikler:

Sørensen E. Barn og søvn fra fødsel til pubertet.

http://haukeland.no/pasient/diagnoseogsykdommer/Sider/barn_og_sovn.aspx

Undervisning og veiledning (antall timer innen grunn-, videre- og etterutdanning):

Undervisningstimer:

4 t etterutdanning egen region

Undervisnings- og informasjonsvirksomhet:

Mediaoppslag:

15.3.2011 Barn og søvn, intervju, journalist Camilla Teinum, Vårt Land.

02.09.2011 Barnehagebarn og søvn, intervju, journalist Tine Dommerud, Aftenposten.

Veiledning:

5 t i spesialistutdanning i barne- og ungdomspsykiatri fordelt på to leger i spesialisering.

Annen aktivitet:

- Medlem av Nasjonalt Kompetansesenter for søvnsykdommer ([Sovno](#)), [Helse Bergen HF](#).

-Sekretær Norsk Forening for Søvnforskning og Søvnmedisin.

-Overlege i barne- og ungdomspsykiatri, Helse Bergen.

Pågående forskningsprosjekter:

Eli Sørensen.

Tittel: Søvn hos mor og barn etter fødsel.

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen.

Prosjektnr.: 2007-006

<http://intraweb.haukeland.no/kkf/prosjekt.asp?ProsjektID=2007006>

NSD nr.: 8828.

Medarbeider: Reidun Ursin, Bjørn Bjorvatn, Eldrid Fiske.

Prosjektperiode: ---2012.

Eli Sørensen.

Tittel: Søvnvaner og døgnrytme hos ungdom.

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen.

Prosjektnr.: 2005-034

(<http://intraweb.haukeland.no/kkf/prosjekt.asp?prosjektID=2005034>)

NSD nr.: 9058.

Medarbeider: Reidun Ursin og Fred Holsten.

Prosjektperiode: ---2012.

Reidun Ursin

Artikler:

Aasvang GM, Øverland B, Ursin R, Moum T. A field study of effects of road traffic and railway noise on polysomnographic sleep parameters. *J Acous Soc Am* 2011, 129: 3716-3726. PMID: 21682396.

Ursin R. Serotonin og søvn – en turbulent historie! *Søvn* 2011, 6(2): 10-11. ISSN 1891-5493

Abstrakter

Mrdalj J, Murison R, Milde AM, Jellestad FK, Ursin R, Pallesen S, Bjorvatn B and Grønli J. 'Effects of early life stress on behavioural outcomes and stress reactivity in adulthood. The mother - infant relationship in rats as model', 24th Norwegian Research Council conference on Mental Health, Øyer, 2011

Mrdalj J., Pallesen S., Milde A.M., Jellestad F.K., Murison R., Ursin R., Bjorvatn B. and Grønli J. Chronic mild stress potentiates a lower brain activity during sleep and wakefulness in rats exposed to long maternal separation. 15th Eur Conf on Developmental Psychology, Bergen, 2011

Grønli J, Murison R, Milde AM, Jellestad FK, Ursin R, Pallesen S, Bjorvatn B and Mrdalj J Early and later life stress in rats alters body temperature rhythm and induces depression-like symptoms. 15th European Conference on Developmental Psychology being held in Bergen, Norway 23-27 August 2011

Mrdalj J, Pallesen S, Milde AM, Jellestad FK, Murison R, Ursin R, Bjorvatn B and Grønli. J. Lower brain activity during sleep and wakefulness; induced by exposure to long maternal separation and chronic mild stress in rats. *World Sleep* 2011

Undervisnings- og informasjonsvirksomhet:

5) Undervisning av pasienter og pårørende (inkl innlegg/oppslag i TV, radio, aviser, intervjuer/oppslag i media):

NRK nettavis 27. februar 2011 om søvn etter alkoholinntak.

NTB nett (+ diverse lokalaviser) om å gå over til sommertid- 15 mars 2011 (v. [Grethe Brandsø](#))

Studentradioen i Oslo, 28 mars 2011, om søvn og drømmer, v. Olaf Alteren.

[Overgang.no 31.mars 2011 om søvnproblemer hos kvinner](#)

2) Helsepersonell: (foredrag på kurs/konferanser):

Foredrag Universitetet i Bergens pensjonistforening 18. mars 2011: En god natts søvn

Annen aktivitet

Medlem av Editorial Board i Journal of Sleep Research.

Medlem av av Nasjonalt Kompetansesenter for søvnsykdommer (www.sovno.no),

Det Norske Studentersamfunn, Universitetet i Oslo: Upopulær aften 28 mars 2011:
Foredrag Søvnens rike – om søvn og drømmer.

Pågående forskningsprosjekter

Prosjektleder: Reidun Ursin
Tittel: Livsstilfaktorer og søvn
Ansvarlig institusjon: UiB
Prosjektstart 2007
Forventet slutt 2012

Prosjektleder: Ståle Pallesen.
Tittel: Early Life Stress: A Translational Study of Affective and Behavioral Outcomes and Genetic Modulation.
Ansvarlig institusjon: UiB.
Oppstartsår: 2010.
Forventet prosjektslutt: 2012.

Prosjektleder: Reidun Ursin.
Tittel: Søvn lengde og mortalitet – HUSK studien.
Ansvarlig institusjon: UiB.
Oppstartsår: 2010.
Forventet prosjektslutt: 2015.

Nicolas Øyane

Artikler:

Nicolas Øyane, Ståle Pallesen, Bente Elisabeth Moen, Torbjørn Akerstedt, Bjørn Bjorvatn: Associations between night work and anxiety, depression, insomnia, sleepiness and fatigue in a sample of Norwegian nurses. Submitted.

Abstrakter:

How does night work affect depression, anxiety, fatigue, sleepiness, and sleep in a population of nurses in Norway? Poster ved den 14. nordiske søvnkongressen i Reykjavik, Island.

Artikler i tidsskriftet *Søvn*:

Når barnet ikke Sovner- Intervju med Karin Naphaug

Hvordan fikse innsovningsproblemer hos barn – oversikt over ulike terapeutiske metoder
Søvn ved ADHD

Presentasjon av Søvnheten ved Haukeland Universitetssykehus

Hvem skal henvises objektiv søvnregistrering?

Søvn og sosialt på Island – referat fra den 14. nordiske søvnkongressen

Fra bananfluer til Elefanter – referat fra Jerry Siegels besøk ved SovNo høsten 2011.

Seminar/foredrag:

Søvnkurs for sykehusleger: Søvn hos Barn (1time)

Foredrag om Søvn ved Fibromyalgi for Fibromyalgiforeningen i Bergen (1 time)

Foredrag om Søvn ved Asperger Syndrom for Livsmestringssenteret (1 time)

Kongresser:

1 posterpresentasjon ved 14th Congress of the Nordic Sleep Society, Reykjavik, Island.

Diverse:

Referee-opdrag for artikkel innefor det søvnmedisinske søvnfeltet.

Bokanmeldelse for Tidsskrift for den Norske Lægeforening (etter forespørsel).